

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ไพบุลย์ พูนพิพัฒน์

การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เมษายน 2559

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ไพบูลย์ พูนพิพัฒน์

การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เมษายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

EFFECTIVE OPERATION OF VILLAGE FUND NONGNAMSAI
AT PACHI DISTRICT IN PHRANAKHON SI AYUTTHAYA

PAIBOON POONPIPUT

An Independent Study for the Master of Public Administration in

Public Administration

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

April 2016

ชื่อเรื่องการค้นคว้าอิสระ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โดย ไพบุลย์ พูนพิพัฒน์
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ภาคิน โชติเวชศิลป์

คณะกรรมการสอบค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิสร ภู่อาระ)

..... กรรมการ
(ดร.ภาคิน โชติเวชศิลป์)

..... กรรมการ
(นางสาวอนัญญา เรืองวานิช)

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้นับการค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

..... อธิการบดี
(ดร.เกษม บำรุงเวช)

เมษายน พ.ศ. 2559

ไพบูลย์ พูนพิพัฒน์. (2559). ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส
อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. 93 หน้า.
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ภาคิน โชติเวชศิลป์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกที่มาใช้บริการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการอยู่ในระดับสูงทุกด้าน

2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือ (1) ควรช่วยเหลือ หรือหาแนวทางการเสริมสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่สมาชิก (2) ควรมีโครงการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการการจัดการ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน (3) ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้หลากหลายช่องทาง เกี่ยวกับผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง

คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์..... ลายมือชื่อนักศึกษา
สาขารัฐประศาสนศาสตร์..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ
ปีการศึกษา ...2559.....

Paiboon Poonpiput. (2016). **Operational Efficiency of Nong Nam Sai Village Fund Committee in Pachi District, Phranakhon Si Ayutthaya Province.** An Independent Study for the Master of Public Administration in Public Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
Advisor : Dr. Phakin Chotiwietsil.

ABSTRACT

The purposes of this research are to : 1) study the operational efficiency of Nong Nam Sai village fund committee in Pachi district, Phranakhon Si Ayutthaya province, and 2) investigate the development guidelines of the operational efficiency of Nong Nam Sai village fund committee in Pachi district, Phranakhon Si Ayutthaya province. The sample size consisted of 340 members who used services of the village fund. The tool used is a questionnaire. The statistical tools used for data analysis are percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that:

1. As a whole, the operational efficiency of Nong Nam Sai village fund committee in Pachi district, Phranakhon Si Ayutthaya province is at a high level. When each aspect was considered, it showed that the materiality, trust, early response, understanding and empathy are at a high level.

2. The development guidelines of the operational efficiency of Nong Nam Sai village fund committee in Pachi district, Phranakhon Si Ayutthaya province are : 1) the members should be helped or supported to earn more money, 2) there should be trainings to increase the management efficiency and to evaluate the implementation of the village fund committee, and 3) the results of the village fund performance should be promoted through various channels.

FacultyHumanities..and..Social..sciences..... Student's Singnature

Fiel of StudyPubic..Administration..... Advisor's Singnature ๔๖๕

Academic Year ...2559.....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาของ ดร.ภาทิน โชติเวศย์ศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการค้นคว้าอิสระ เพื่อให้การค้นคว้าอิสระมีความถูกต้องและสมบูรณ์ด้วยความเอาใจใส่ยิ่งและคอยให้กำลังใจแก่ผู้ค้นคว้าอิสระไม่ให้ท้อแท้ต่อปัญหาและอุปสรรค ทำให้ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณต่อคณาจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตราชภัฏพระนครศรีอยุธยาทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมด ที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำ การค้นคว้าอิสระครั้งนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

ไพบุลย์ พูนพิพัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิด.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	8
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ.....	21
แนวคิดทฤษฎีกลุ่ม.....	29
แนวคิดการบริหารจัดการ.....	32
แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 47
	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง..... 47
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 49
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ..... 50
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 50
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 51
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 51
	การแปลความหมายค่าเฉลี่ย..... 51
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 52
	ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 52
	ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา..... 55
	ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม..... 61
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 63
	สรุปผลวิจัย..... 63
	อภิปรายผลการวิจัย..... 65
	ข้อเสนอแนะ..... 69
	ข้อเสนอแนะครั้งต่อไป..... 70
	บรรณานุกรม..... 71

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	76
ภาคผนวก ก หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ.....	77
ภาคผนวก ข ประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม.....	83
ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	88
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	91

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกองทุน.....	49
3 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบถาม.....	53
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านความเป็นรูปธรรมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส.....	55
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านความเชื่อถือไว้วางใจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส.....	56
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านความการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส.....	57
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านความการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส.....	58
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการของคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส.....	59
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพ การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสทั้ง 5 ด้าน.....	60
10 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส.....	61

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงกว่าช่วงที่ผ่านมาในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 8-10 สังคมไทยได้เผชิญหลัก"ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง"ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัวชุมชน สังคมจนถึงระดับประเทศซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปณิธานทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ครั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชนระดับภาค และระดับประเทศในทุกขั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องเพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศรวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผน เพื่อมุ่งสู่"สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง"

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 11 จึงเป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคนสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมรวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมขณะเดียวกันยังจำเป็นต้องบริหารจัดการแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้อัตลักษณ์การพัฒนาพื้นที่ภารกิจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมไทยซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อปี 2540 ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้มี

ผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในเมืองและชนบท และส่งผลให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะการประกอบอาชีพ สินค้าปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง แต่ราคาผลผลิตตกต่ำ สินค้าอุปโภค บริโภคในการดำรงชีวิตประจำวันมีราคาสูง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาการว่างงานและความยากจน มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น และขาดแหล่งทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้เป็นปัญหาที่ต้องหาทางแก้ไขอย่างเร่งด่วน

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เป็นโครงการที่เกิดขึ้นตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมีพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครอบคลุมทั่วประเทศ โดยยึดพื้นที่ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย และพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านกองทุนละ 1 ล้านบาท โดยแยกเป็นกองทุนหมู่บ้านในเขตชนบท ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมืองในเขตเทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง ซึ่งได้รับการเลือกจากเวทีหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน นำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการเสริมหนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านหรือชุมชนให้มีความสามารถในการจัดระบบการดำเนินงานเงินกองทุนของตนเอง เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจสังคมกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คำริ เถลิมวงศ์, 2547, หน้า 87-88)

โดยเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการลดค่าใช้จ่ายภาคประชาชนแล้วมุ่งให้โอกาสแก่ภาคประชาชนที่จะมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน เข้าหาความรู้ มีโอกาสที่ร่วมคิด ร่วมทำ เพื่อสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็ง จึงได้กำหนดให้เป็นนโยบายที่ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ รวมทั้งเป็นการเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านกันเอง โดยเน้นให้ประชาชนนำไปลงทุน เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และขยายโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งทุน พัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ สวัสดิการและการ

ช่วยเหลือเกื้อกูลของประชาชนในหมู่บ้าน ตามแนวนโยบายคิดเองบริหารจัดการกันเอง โดยประชาชนเพื่อประชาชน

กองทุนหมู่บ้านจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนสู่การพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็ง โดยใช้กองทุนหมู่บ้านเป็นเครื่องมือในการให้คนในชุมชนใช้หลักการมีส่วนร่วมในการทำงาน ได้แก่ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผลกระบวนการมีส่วนร่วม ทำให้ผู้คนในหมู่บ้านเกิดโอกาสในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนกันในปัญหาของชุมชน และร่วมกันคิดหาทางออกที่เหมาะสมกับชุมชน เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามวิถีชีวิตของคน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานที่ทุกคนมีสิทธิมีเสียงและมีเหตุผลที่ทุกคนต้องฟังเสียงของคนส่วนใหญ่ที่ได้รับผลกระทบและเดือดร้อนมากกว่าคนอื่น ๆ เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน ห่วงหาอาทรต่อกัน จึงเป็นมิติของการพัฒนาที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นผู้คิดเอง ทำเอง ทำให้เข้ามามีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้รับ จนก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนในหมู่บ้าน โดยแนวนโยบายกองทุนหมู่บ้านมีปรัชญาดังนี้

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การขึ้นทะเบียน รวมทั้งสิ้น 8 กองทุน จาก 8 หมู่บ้าน สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้จัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท ตั้งแต่วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2544 ถึง 5 มีนาคม พ.ศ. 2545 มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 120 คน มีสมาชิกที่มาใช้บริการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2549 จำนวน 2,240 คน มีเงินที่สมาชิกได้เข้าร่วม และมีส่วนร่วมกับกองทุนในรูปของเงินออมสัจจะ จำนวน 756,520 บาท และพบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านบางประการที่สำคัญ ได้แก่ หลักเกณฑ์การพิจารณาการให้กู้ยืมเงินในกองทุนหมู่บ้าน อันเนื่องมาจากจำนวนเงินทุนที่มีอยู่ในกองทุนไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก และคณะกรรมการยังขาดการติดตามหนี้สินที่ให้สมาชิกกู้ยืม จึงส่งผลให้สมาชิกรายอื่นขาดเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ หรือปัญหาในด้านความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ ซึ่งจะนำไปสู่ความขัดแย้งในกองทุน

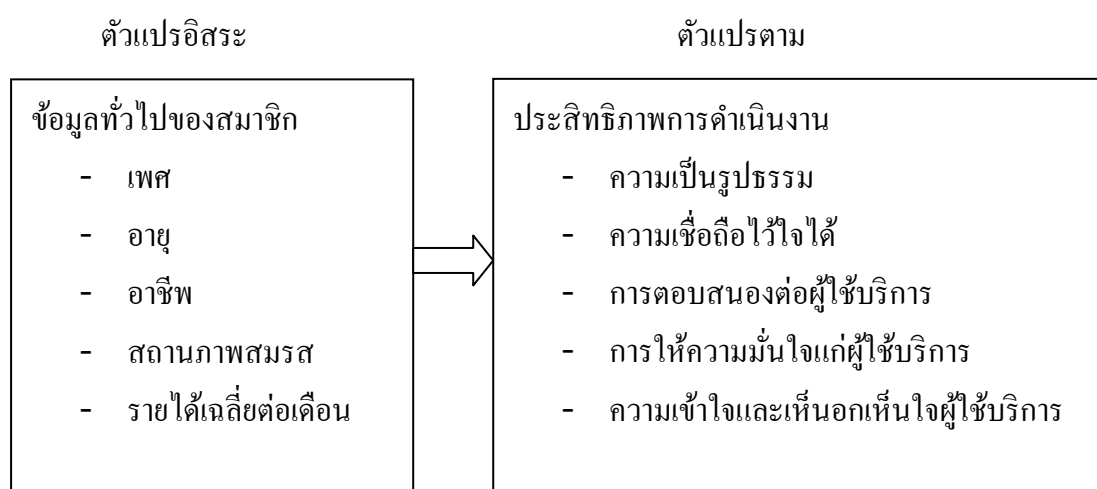
ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการ และเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสอำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสอำเภอกาฬจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือสมาชิกที่มาใช้บริการกองทุนหมู่บ้านในระหว่างปี พ.ศ. 2555 จำนวน 8 หมู่บ้าน 8 กองทุน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 2,240 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ระดับความเชื่อมั่น 0.95 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 340 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ นั่นคือปัจจัยทั่วไปของสมาชิก คือ

1. เพศ
2. อายุ
3. อาชีพ
4. การศึกษา
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม ประสิทธิภาพการดำเนินงาน แบ่งเป็น

1. ความเป็นรูปธรรม
2. ความเชื่อถือไว้วางใจ
3. การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ
5. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) เป็นการค้นคว้ารวบรวมข้อมูล ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) เป็นการหาข้อมูลในรายละเอียดที่เป็นนามธรรม โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทราบถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3. การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) เป็นการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

กองทุนหมู่บ้านหมายถึง กองทุนที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุน หมายถึง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองต่าง ๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

ประสิทธิภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรในการดำเนินการใด ๆ ก็ตามโดยมีสิ่งมุ่งหวังถึงผลสำเร็จ และผลสำเร็จนั้นได้มาโดยการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และการดำเนินการเป็นไปอย่างประหยัด ไม่ว่าจะเป็นระยะเวลา ทรัพยากร แรงงาน รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในการดำเนินการนั้น ๆ ให้เป็นผลสำเร็จและถูกต้อง

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมของคณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมที่คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้ามีส่วนร่วมกระทำให้เกิดผลของการดำเนินงาน

คุณภาพการให้บริการ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ถึงบริการที่ตอบสนองความต้องการ หรือความคาดหวังของผู้รับบริการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพการให้บริการตามแนวของ พาราชราแมนและคณะ ประกอบด้วยคุณภาพบริการ 5 ด้านดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมหมายถึง การบริการที่ให้กับผู้ใช้บริการต้องแสดงให้เห็นได้ชัดเจนสามารถจับต้องสัมผัสได้

2. ความเชื่อถือไว้วางใจ หมายถึง ความสามารถในการให้บริการนั้นตรงกับสัญญาที่ให้ไว้กับผู้ใช้บริการ บริการที่ให้นั้นมีความถูกต้องเหมาะสม และมีความสม่ำเสมอในทุกครั้งของการให้บริการ ที่จะทำให้ผู้ใช้บริการรู้สึกว่าการที่ได้นั้นมีความน่าเชื่อถือสามารถให้ความไว้วางใจได้

3. การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ หมายถึง ความพร้อม ความเต็มใจที่จะให้บริการ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างทันที ผู้ใช้บริการสามารถได้รับความสะดวกอย่างรวดเร็ว

4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ หมายถึง ผู้ให้บริการมีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถในการให้บริการและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยความ

สุภาพ มีกิริยาท่าทางและมารยาทที่ดีในการให้บริการ ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความไว้วางใจ และเกิดความมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่ดีที่สุด

5. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ หมายถึง ความสามารถในการดูแล ความเอื้ออาทร เอาใจใส่ผู้ใช้บริการตามความต้องการที่แตกต่างของผู้ใช้บริการแต่ละคน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อทราบถึงแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวทางการวิจัย ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ส่วน คือ

- 2.1 แนวคิดเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีกลุ่ม
- 2.4 แนวคิดการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม
- 2.5 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ดัดขึ้นมาเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ไขปัญหา โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยมีการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านชุมชนให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนราชการ เอกชน และประชาสังคม โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุนเงินกองทุนที่ให้หมู่บ้านละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลเงินกองทุนที่ได้รับ ให้เกิดประโยชน์อย่างทั่วถึง มีความโปร่งใส และยุติธรรม (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 9)

2.1.1 ปรัชญากองทุนหมู่บ้าน

ปรัชญากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 11)

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง

3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการเอกชน และประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.1.2 หลักการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การดำเนินงานกองทุนจะประสบความสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ(กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 14)

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือนในการควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านให้สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างกองทุนต่าง ๆ ที่มีในหมู่บ้าน
3. ให้หมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน
4. มีการประเมินผลโดยใช้ตัวชี้วัดที่มีประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งตนเอง เพื่อความปลอดโปร่ง มีประสิทธิภาพ

2.1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน

กรอบแนวทางหรือเงื่อนไขที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการดังนี้(กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 15)

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียน การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงใน หมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนใน หมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.4 ความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ศุภโชค ชุนอ้าว (2545, หน้า 80) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองไว้ดังนี้

1. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อกลุ่ม และต่อชุมชน
2. เป็นการแก้ไขให้มีวินัยทางการเงิน คือ การรู้จักการวางแผนใช้จ่ายใช้สอยนอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างคนให้มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ในหมู่สมาชิก ซึ่งทำให้สังคมมีความสงบสุข
3. ทำให้บุคคลนั้น ๆ หรือกลุ่มมีเงินทุนในการหมุนเวียนประกอบอาชีพ การออมทำ ให้กลุ่มมีเงินทุน กองทุนนั้นจะมีการเติบโตขึ้น หากกลุ่มมีความเข้มแข็งและคงอยู่ตลอดไป จำนวนเงินทุนก็จะโตขึ้น กลุ่มก็จะมีเงินทุนหมุนเวียนเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องมีการพึ่งพาที่อื่น กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบ่งออกเป็น 2 ระดับกองทุน คือ 1) กองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติเป็นกองทุนรวมในระดับชาติ เพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตาม หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด 2) กองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง เป็นกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจาก กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหมู่บ้านและชุมชนเมืองละ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชน หมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเอง โดยการกู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมีอัตรา ดอกเบี้ยในระดับต่ำ

2.1.5 กลไกการบริหารกองทุนสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ระดับชาติ

1.1 กำหนดให้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมี หน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน

1.2 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ และให้มีคณะกรรมการต่าง 5 ชุด คือ

- 1 ชุดเตรียมการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2 ชุดกำหนดชุมชนเมือง
- 3 ชุดจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 4 ชุดงานประชาสัมพันธ์
- 5 ชุดติดตามและประเมินผล

1.3 กำหนดให้มีกลไกในการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยให้มีคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองระดับชาติ(ส่วนกลาง) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและตัวแทนประชาชนเป็นองค์ประกอบซึ่งมีหน้าที่ในการทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการชุมชนเมือง

2. ระดับจังหวัดมีคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบผลการประเมินความพร้อมของกองทุนซึ่งผ่านการประเมินของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ และสนับสนุนการเตรียมความพร้อมติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุนด้านวิชาการ และการจัดการ แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชนเมือง พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของกลุ่มองค์กรประชาชน ประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนซึ่งได้มาโดยวิธีที่ชาวบ้านเลือกกันเองในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง จำนวน 15 คน

ทั้งนี้ คณะกรรมการสนับสนุนจะประสานกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้ความช่วยเหลือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ส่วนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะติดต่อสั่งการจาก 2 หน่วยงานโดยตรง คือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และธนาคาร

2.1.6 ที่มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีที่มาดังนี้(สุภโชค ชุนอื้อ, 2545, หน้า 82)

1. ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนละ 1 คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม
2. ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำและสนับสนุน ให้มีการเลือกสรรกรรมการกองทุนหมู่บ้านดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม
3. ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนดวิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อแล้วเสร็จให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน ตลอดจนคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ สนับสนุนให้การเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.7 การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มาตรา 16 (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 17) กำหนดให้กองทุนแต่ละกองทุน มีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเอง โดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากนี้ในมาตรา 17 ได้กำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มิมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์

3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงินตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษที่ได้กระทำความผิดโดยประมาท

6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรง แก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 96 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เพราะคณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ หรือที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ในมาตรา 19 กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละ 2 ปี และดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

2.1.8 หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมาตรา 18 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (2544, หน้า 18) ได้กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุนรวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุน เพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ หรือวิธีการเกี่ยวกับวิธีการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่มองค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. สำรวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5. พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6. ทำนิติกรรมสัญญาหรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการระดมทุนของกองทุน

7. จัดทำหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่ได้กำหนดหรือตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อ ทำหนังสือร้องขอและจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรรดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือคำสั่งเป็นที่สุด เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

2.1.9 การดำเนินงาน

การจัดทำระเบียบกองทุน เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว กรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีแนวทางดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 8)

1. ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด คือ

1 วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณา วินิจฉัยชี้ขาด แต่รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

2 ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ยืมต้องไม่เกินหนึ่งปี

2. ประเด็นอื่น ๆ คณะกรรมการกองทุนโดยความเห็นชอบของสมาชิกเป็นผู้กำหนด หลักการจัดระเบียบกองทุนระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านที่ดีควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 23)

1 ต้องไม่ขัดแย้งกับระเบียบหลัก

2 กำหนดสาระสำคัญที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามอย่างครบถ้วนชัดเจน เช่น อัตราดอกเบี้ยระยะเวลาให้กู้ยืม การค้ำประกัน วงเงินสูงสุด เป็นต้น

- 3 คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักและต้องโปร่งใส เป็นธรรม
 - 4 มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสูงไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในอนาคต
สามารถแก้ไขได้ เมื่อมีเหตุจำเป็น
 - 5 เป็นประชาธิปไตย
 - 6 เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเข้าถึงได้
 - 7 เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
 - 8 เกื้อกูลประโยชน์ต่อกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 9 สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน
3. ขั้นตอนการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านมีดังนี้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 23)

- 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำระเบียบร่างข้อบังคับตามหลักการ
- 2 นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อให้สมาชิกในที่ประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไข
หรือเพิ่มเติมสาระสำคัญตามที่ต้องการ แล้วพิจารณาให้ความเห็นชอบ
- 3 ประกาศใช้เป็นข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน
- 4 ปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์ในอนาคต

2.1.10 การกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน

ที่มาของเงินกองทุนบ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2545, หน้า 3)

- 1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 2 เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
- 3 เงินกู้ยืม
- 4 ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
- 5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 6 เงินค่าหุ้น
- 7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 8 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

คุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีคุณสมบัติดังนี้ (ศุภโชค ชุนอ้าว, 2545, หน้า 97)

1. สมาชิกกลุ่มองค์กรที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. บังคับบุคคลที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
3. ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และแบบฟอร์มที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกำหนด ภายใต้กรอบหลักเกณฑ์เงื่อนไขของคณะกรรมการ วัตถุประสงค์ที่ขอยืมมีดังนี้ (ศุภโชค ชุนอ้าว, 2545, หน้า 98)

- 1 พัฒนาอาชีพ
- 2 สร้างงาน
- 3 สร้างรายได้
- 4 ลดรายจ่าย
- 5 อุตสาหกรรมและ/หรือวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน
- 6 เพื่อการฉุกเฉิน

ขั้นตอนการกู้ยืมเงินกองทุนและชุมชนเมือง การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังนี้ (ศุภโชค ชุนอ้าว, 2545, หน้า 98)

1. ยื่นคำขอกู้ยืมต่อคณะกรรมการกองทุน ซึ่งผู้กู้จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอยืมอย่างชัดเจน โดยยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการพิจารณาตามหลักการและวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินสองหมื่นบาท ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก และกำหนดระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้แต่ละรายต้องไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน หรือนำไปใช้ในอวกวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการยกเลิกสัญญา และเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนได้ทันที และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน หลังจากวันยกเลิกสัญญา รวมทั้งห้ามมิให้สมัครสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

3. อนุมัติ

4. ทำสัญญา

5. เปิดบัญชีออมทรัพย์

6. โอนเงินเข้าบัญชี

กรมการพัฒนาชุมชน (2547, หน้า 27) ใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาเงินกู้มีหลักในการพิจารณาอย่างน้อย 3 ด้าน คือ

1. ด้านโครงการ พิจารณาองค์ประกอบดังนี้

1.1 ประเภทของโครงการหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะนำเงินไปลงทุน

1.2 ความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้ ผู้กู้จะมีวิธีการอย่างไรเกี่ยวกับโครงการ ทำกับใคร เมื่อไร ทำที่ไหน ความยากง่ายในการดำเนินการมีโอกาสเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด

1.3 วงจรธุรกิจของโครงการมีวงจรระยะสั้นหรือยาว สอดคล้องกับระยะเวลาในการชำระคืนในสัญญาหรือไม่

1.4 วงเงินที่ขอกู้ยืมมีความเหมาะสมกับโครงการ โดยพิจารณาจากการใช้เงิน

1.5 สภาพการตลาด มีตลาดรองรับหรือไม่ การแข่งขันทางการตลาดมีสูงหรือไม่

1.6 ความเสี่ยงของโครงการที่ขอกู้

1.7 ความคุ้มทุนของโครงการ โดยพิจารณาจากปัจจัยการผลิตเทียบกับผลตอบแทนที่ได้รับ

1.8 แหล่งวัตถุดิบมีเพียงพอหรือไม่

1.9 ทำเลที่ตั้งของโครงการ

2. ด้านตัวบุคคลพิจารณาจากตัวสมาชิกที่ขอกู้ ดังนี้

2.1 ประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ

2.2 ประวัติของผู้กู้

2.3 ความมั่นคงของผู้กู้

2.4 ความสามารถในการชำระหนี้

3. หลักค้ำประกันเงินกู้ มีหลักควรพิจารณา คือ

3.1 ถ้าใช้บุคคลค้ำประกัน ควรพิจารณาว่าบุคคลที่ค้ำประกันต้องมีคุณสมบัติเหมือนกับผู้กู้เช่นกัน โดยบุคคลหนึ่งไม่ควรค้ำประกันให้คนอื่นเกินสองคน

3.2 ถ้าใช้ทรัพย์สินค้ำประกัน ให้พิจารณาจากมูลค่าของทรัพย์สินนั้น ๆ ไม่ควรอนุมัติวงเงินกู้เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ใช้ค้ำประกัน

2.1.11 การจัดทำบัญชี

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีไว้ดังนี้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 36)

1. ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ
2. ให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปี รายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
3. คณะกรรมการกองทุนต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลักคณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารจัดการกองทุน และการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนได้ตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด และส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี
4. ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่าค่าใช้จ่ายดังกล่าว เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัดและได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด และทำบันทึกรายงานการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน
5. การจัดสรรกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชีหากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

2.1.12 ระบบการบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านมีหลักบัญชีที่เกี่ยวข้องดังนี้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 38)

1. ทะเบียนต่าง ๆ ประกอบด้วยทะเบียนสมาชิกทะเบียนคุมค่าของกู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้ รายตัว ทะเบียนคุมเงินฝากสะสมของสมาชิก ทะเบียนคุมทรัพย์สินที่รับเป็นค่าทุน หรือเงินบริจาค
2. บัญชีรายวันประกอบด้วย บัญชีเงินสด เงินฝากธนาคาร บัญชีรายวันรับ บัญชีรายวันจ่าย
3. งบกำไรขาดทุนหรือรายงานรายได้ ค่าใช้จ่าย
4. งบดุล

2.1.13 การประสานงาน

การประสานงานเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น เป็นบทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 59)

1. สร้างความเข้าใจอันดีต่อโครงการ เป็นการประสานความคิดเห็นของสมาชิกให้มีความสอดคล้องต้องกัน เป็นการส่งเสริมความร่วมมือ สร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้ง
2. ป้องกันการเกิดข้อผิดพลาดจากการดำเนินในทุกขั้นตอน ช่วยประหยัดเวลาทรัพยากรต่าง ๆ อันเนื่องมาจากข้อผิดพลาด
3. เป็นแรงจูงใจในการทำงานให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2.1.14 แนวทางการประสานงานในงานกองทุน

สำหรับแนวทางการประสานงานในงานกองทุนมีดังนี้(กรมการพัฒนาชุมชน, 2547, หน้า 59-60)

1. การประสานคณะกรรมการระดับอำเภอในการเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน
2. การประสานงานประชาชนจัดเวทีประชาคม เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ
3. ประสานธนาคารเพื่อขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน
4. ประสานงานธนาคารสาขาเพื่อรับเงินกองทุน 1 ล้านบาท
5. ประสานสมาชิกเพื่อจัดทำโครงการขอกู้
6. ประสานสมาชิกในการติดตามการใช้เงินกู้
7. ประสานสมาชิกและธนาคารเพื่อชำระเงินคืน
8. ประสานการดำเนินงานกับองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีความจะเป็นต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
9. ประสานกับส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการ ตลอดจนสนับสนุนด้านการประกอบอาชีพแก่สมาชิกกองทุน
10. ประสานองค์กรด้านการตลาด เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลผลิตแก่สมาชิก

2.1.15 การติดตามตรวจสอบ

เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้และนำไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรมีการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2545, หน้า 16)

1. การตรวจสอบการใช้เงินกู้ เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินของสมาชิกให้ใช้เงินกู้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหนังสือกู้เงินหรือคำขอกู้เงิน รู้ปัญหาในการดำเนินงานและความสามารถในการชำระหนี้ ใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการพิจารณาผ่อนผัน เรียกคืนเงินกู้ การพิจารณาให้กู้ครั้งต่อไป ซึ่งแนวทางดำเนินงาน คือ ให้คณะกรรมการกำหนดระยะเวลาในการออกตรวจสอบการใช้เงินกู้ให้เหมาะสมกับสภาพการผลิต และมอบหมายให้คณะกรรมการไปตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกว่ามีการใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และรายงานคณะกรรมการทราบเพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไข กรณีใช้เงินกู้ไม่ถูกต้องหรือมีปัญหาในการผลิตต่อไป

2. การแจ้งและเร่งรัดหนี้เงินกู้ เพื่อเป็นการเตือนให้สมาชิกกองทุนทราบล่วงหน้าว่าต้องเตรียมชำระหนี้เงินกู้เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือกู้เงิน เป็นจำนวนเท่าไรและต้องนำไปชำระภายในวันที่เท่าไร โดยมีแนวทางการดำเนินงาน คือ คณะกรรมการกำหนดรูปแบบวิธีการแจ้งชำระหนี้และระยะเวลาในการเร่งรัดหนี้เงินกู้ โดยมอบหมายให้กรรมการดำเนินการและรายงานให้คณะกรรมการทราบ

3. การติดตามหนี้เงินกู้ เมื่อสมาชิกกองทุนชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามที่กำหนดในหนังสือเงินกู้ ต้องมีการติดตามสมาชิกกองทุน เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่ชำระได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด และกำหนดมาตรการในการดำเนินการกับสมาชิกกองทุนรายนั้นต่อไป ซึ่งแนวทางการดำเนินการ คือ คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการไปติดตามเงินกู้ เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและกำหนดเวลาที่จะชำระคืนได้และรายงานให้คณะกรรมการทราบเพื่อพิจารณาผ่อนผัน เรียกคืนเงิน เร่งรัดผู้ค้างประกันดำเนินคดีตามเหตุแห่งการค้างชำระต่อไป

นอกจากนี้ยังมีการติดตามตรวจสอบจากภายนอก ซึ่งหน่วยงานที่มีบทบาท ได้แก่ คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด หรือคณะทำงานของคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมีประเด็นในการติดตามตรวจสอบ ดังนี้ (สุกโชติ ชุนอ้าว, 2545, หน้า 100)

1. การจัดองค์กรและแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. ความโปร่งใสในการบริหารกองทุน
3. ปัญหาด้านวิชาการและการจัดการ

2.1.16 ความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2544, หน้า 15)

1. ชาวบ้านมีจิตสำนึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกองทุน

2. ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกาด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเองรวมทั้งเคารพในกติกาที่กำหนดร่วมกัน
3. มีคณะกรรมการที่เป็นคนดีมีความรู้ ประสพการณ์ เสียสละและรับผิดชอบ
4. มีการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม
5. มีความสามัคคี ความเอื้ออาทร เกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส
6. มีการประสานความร่วมมือทั้งในด้านการเรียนรู้และกิจกรรมร่วมกัน ในลักษณะเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.1 ความหมายประสิทธิผล

ซูชิฟ พิพัฒนศิริ (2544, ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ให้ความหมายการประเมินผลภายหลังจากการปฏิบัติ (Ex-Post Evaluation) หมายถึง ความพยายามที่จะประเมินผลลัพธ์ของกิจกรรมและวิธีการที่ใช้เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ดังกล่าว จึงชี้ชัดว่าขอบเขตของการประเมินผล Ex-Post จะรวมถึง

1. ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ซึ่งเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ กล่าวคือ เป็นการวัดกิจกรรมจากความสามารถดำเนินไปให้บรรลุตามวัตถุประสงค์
2. ประสิทธิภาพ (Efficiency) ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรรมวิธี หมายถึง การดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายโดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุด และ
3. สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน (Relevance) ซึ่งเกี่ยวข้องกับเหตุผลอันควรสำหรับการมีโอกาสรื้อกิจกรรม

2.2.2 ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผล

การประเมินประสิทธิผลจะพิจารณาความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการ เป็นการตอบคำถามว่าผลลัพธ์ของโครงการที่ปรากฏ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงไร ซึ่งการให้เงินช่วยเหลือกองทุนชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนเมือง เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในชุมชน
2. ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง

3. การเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของชุมชนเมือง ในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชุมชนเมือง

ดังนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดตามเกณฑ์ประสิทธิผล ดังต่อไปนี้

การกระจายเงินเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิก พิจารณาจากจำนวนเงินกู้ที่สมาชิกต้องการกับจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ

ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก พิจารณาจากการชำระคืนเงินกู้ในระยะเวลาที่กำหนด

สมาชิกในกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พิจารณาจากสมาชิกมีเงินออมสูงขึ้น ประโยชน์ที่ได้รับจากเงินกู้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ความก้าวหน้าของกลุ่ม พิจารณาจากผลกำไรจากการดำเนินการ การออมเงินของสมาชิก

การมีส่วนร่วมของสมาชิก พิจารณาจากสัดส่วนการที่สมาชิกเข้าร่วมประชุมกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิก การชักชวนให้บุคคลภายนอกเข้าเป็นสมาชิก

การบริหารจัดการของกลุ่ม พิจารณาจากการกำหนดกฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษร การวางแผนการปฏิบัติงาน การใช้จ่ายเงิน การจัดทำบัญชี มีการชี้แจงการดำเนินงานของกลุ่มแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

2.2.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529, ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ใช้เกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลไว้หลายเกณฑ์ด้วยกัน โดยมีเกณฑ์ของการประเมินผล 6 เกณฑ์ ดังนี้

1. เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การพิจารณาความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพียงไร ประสิทธิภาพเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้หลักเหตุผลทางเทคนิคทางวิชาการ (Technical Rationality) การประเมินผลไม่ได้สนใจว่าโครงการจะดำเนินไปตามกระบวนการที่วางแผนไว้หรือไม่ แต่มุ่งที่การวัดผลลัพธ์บางลักษณะได้ก้าวไกลไปกว่าการมุ่งมองเพียงวัตถุประสงค์โดยรวมผลลัพธ์อื่น ๆ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ ผลลัพธ์ทางอ้อม และผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดหมายเป็นต้น

2. เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีความหมายใน 2 ลักษณะแรก ๆ หมายถึง ประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี (Technological Efficiency) คือ การสร้างผลผลิตหรือผลลัพธ์ โดยใช้ความพยายามหรือค่าใช้จ่ายในอัตราต่ำสุด กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิผลโดยจำกัดความพยายามด้านค่าใช้จ่ายลักษณะที่ 2 ได้แก่ ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ (Economic Efficiency) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดกับประโยชน์ทั้งหมดของโครงการ โดยสรุปความหมายของประสิทธิภาพ คือ อัตราส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ของโครงการกับความพยายาม หรือปัจจัยนำเข้าโครงการ โดยมุ่งที่การเพิ่มผลลัพธ์ในระดับสูงสุดหนึ่งหน่วยต่อการลงทุน หรือมุ่งที่การลดการลงทุนต่ำสุดต่อหน่วยของผลลัพธ์ที่คงเดิม ประสิทธิภาพถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการวิจัยประเมินผลอีกด้วยความมุ่งหวังที่จะลดความสูญเปล่าทางการบริหาร และการนำทรัพยากรที่มีค่ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) หมายถึง ระดับซึ่งการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สามารถจัดหรือแก้ไขได้ในหลักการ ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมักตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมด แต่ในทางปฏิบัติข้อจำกัดของปัจจัยนำเข้ามักผลักดันให้ขอบเขตของวัตถุประสงค์ต้องลดลงเหลือเพียงเพื่อแก้ไขปัญหาแต่เพียงบางส่วนเท่านั้น ความพอเพียงจึงเป็นเกณฑ์การวิจัยประเมินผลเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบอัตราส่วนระหว่างผลลัพธ์ของโครงการกับความต้องการทั้งหมดของประชาชนหรือสังคม เพื่อเป็นการแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามที่ว่าโครงการนั้น ๆ สามารถสนองต่อความต้องการทั้งหมดของสังคมได้หรือไม่และในระดับใด

4. เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) พิจารณาการกระจายของโครงการที่มีต่อประชาชนกลุ่มต่าง ๆ สามารถพิจารณาได้เป็น 2 หลักการ คือ หลักการแรกเป็นการประเมินในแง่ที่ว่าโครงการได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนผู้รับบริการเป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด ความเป็นธรรมในหลักการนี้มุ่งพิจารณาจากการที่ประชาชนจำนวนมากที่สุดจะได้รับประโยชน์สูงสุด ในอุดมการณ์ ประชาชนผู้รับบริการทุกคนควรจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการ แต่ในความเป็นจริงมักเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ เพราะประชาชนในสังคมประกอบไปด้วยกลุ่มผลประโยชน์หลากหลาย และอาจก่อให้เกิดปัญหา ถ้าหากว่าบุคคลส่วนใหญ่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการเป็นกลุ่มบุคคลผู้ได้เปรียบในสังคม ส่วนหลักการที่สอง มุ่งเน้นว่าโครงการที่เป็นธรรมต้องมุ่งตอบสนองต่อผู้เสียเปรียบทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมให้กว้างกว่าที่เป็นอยู่ ถึงแม้ว่าผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการจะเป็นส่วนน้อยที่เสียเปรียบสังคม โครงการดังกล่าวก็ยังคงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะได้รับการสนับสนุนส่งเสริมต่อไป ทั้งนี้เพื่อช่วยลดช่องว่างด้านต่าง ๆ ของสังคมให้แคบเข้า

5. เกณฑ์การตอบสนอง (Responsiveness) หมายถึง ระดับความสามารถของโครงการที่จะตอบสนองความต้องการ หรือความจำเป็นของผู้รับบริการ เกณฑ์นี้จัดเป็นความพยายามในการตอบคำถามว่า โครงการก่อให้เกิดประสิทธิผลสำหรับใครหรือกลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดที่เป็นกลุ่มที่มีความต้องการรับบริการ หรือกลุ่มเป้าหมายที่โครงการตั้งไว้หรือไม่

6. เกณฑ์ความเหมาะสม (Appropriateness) จะพิจารณาถึงหลักเหตุผลในด้านที่เกี่ยวข้องกับหลักการหรือสาระของโครงการ ความเหมาะสมของโครงการนั้นมีขึ้นขึ้นอยู่กับเกณฑ์การประเมินผลเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะต้องอาศัยหลายเกณฑ์ประกอบกัน ต้องพิจารณาถึงคุณค่าของวัตถุประสงค์ของโครงการ ความมีเหตุผล ผล สนับสนุนสมมติฐานต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์นั้นในขณะที่เกณฑ์การประเมินอื่น ๆ จะถือว่าวัตถุประสงค์เป็นเรื่องที่ยอมรับกันแล้ว แต่เกณฑ์ความเหมาะสมจะตั้งคำถามนี้ได้จะต้องพิจารณาเกณฑ์ต่าง ๆ ในการประเมินร่วมกัน คือจะต้องใช้หลักเหตุผลหลายด้าน

ในการประเมินโครงการนั้นไม่จำเป็นต้องใช้เกณฑ์ให้ครบถ้วน จึงจะทำการประเมินได้ เนื่องจากโครงการมีจุดเน้นหนัก หรือให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเพียงบางเรื่องเท่านั้น ผลการประเมินโครงการก็ไม่จำเป็นว่าจะต้องผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ได้ทุกเกณฑ์ ย่อมแสดงว่าโครงการนั้นมีคุณค่ายิ่งในทางปฏิบัติภายใต้เกณฑ์ในการประเมินเกณฑ์หนึ่ง ๆ อาจจะมีตัวชี้วัดเพียงตัวเดียวหรือหลายตัวก็ได้ ขึ้นอยู่กับการกำหนดของผู้ทำการประเมินโครงการ ซึ่งต้องใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และมีความเป็นศิลปศาสตร์ ในขณะเดียวกันเพื่อให้ชี้วัดภายใต้เกณฑ์ต่าง ๆ และผลของการประเมินเป็นที่ยอมรับมากที่สุด หรือมีข้อโต้แย้งน้อยที่สุด สำหรับโครงการประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ และเกณฑ์ประสิทธิผลเท่านั้น

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544, หน้า 114) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพว่าหมายถึง การวัดผลการทำงานขององค์กรนั้นว่าทำงานได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมากน้อยแค่ไหน ใช้เงิน ใช้เวลา ใช้แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน เป็นผลดีต่อผู้รับบริการมากน้อยแค่ไหน โดยรวมความมีประสิทธิภาพจึงหมายถึง การทำงานให้ได้ปริมาณและคุณภาพมาก องค์กรมีความสมัครสมาน สามัคคี มีสันติภาพและความสุขร่วมกัน เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ แต่ใช้เวลา แรงงาน และงบประมาณน้อย

วิทยา ค่านธำรงกุล (2546, หน้า 34) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ประสิทธิภาพจึงมักถูกวัดในรูปแบบของต้นทุนหรือจำนวนทรัพยากรที่ใช้ไปเมื่อเทียบกับผลงานหรือผลผลิตที่ได้ เช่น ต้นทุนแรงงาน เวลาที่ใช้ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน

กันตยา เพิ่มผล (2541, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึง การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานว่าเป็น การปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ความสามารถและทักษะในการทำงานของตนเองหรือผู้อื่นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อันจะทำให้ตนเอง ผู้อื่น และองค์กรเกิดความสุขในที่สุด ซึ่งการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรหรือการพัฒนาสังคม นอกจากนั้นการพัฒนาตนเองกับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานยังมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดอีกด้วย กล่าวคือ ประการแรกก่อนที่คนจะเข้าสู่การทำงานในองค์กรหนึ่ง ๆ นั้น บุคคลนั้นต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติตรงตามท้องที่องค์กรนั้นต้องการ ซึ่งบุคคลจะมีคุณสมบัติตามท้องที่การกำหนดคนนั้นจะต้องมีการพัฒนาตนเอง หรือได้รับการพัฒนาจากสถาบันต่าง ๆ จนมีความสามารถเพียงพอที่จะเข้าสู่งาน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สอง เมื่อบุคคลเข้าสู่งานแล้ว ก็เป็นหน้าที่ขององค์กรที่จะต้องพัฒนาบุคคลให้มีประสิทธิภาพ (ความสามารถ) ในการทำงานให้ดีที่สุดเพื่อประสิทธิผลขององค์กร จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานจะก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรในที่สุดนั่นเอง

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2538, หน้า 2) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพไว้ว่า มีความหมายรวมถึง ผลผลิตภาพและประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ

1. ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ได้มาตรฐานรวดเร็ว ถูกต้อง และใช้เทคนิคที่สะดวกขึ้นกว่าเดิม
2. ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ท้นเวลาผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและให้บริการเป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2541, หน้า 23-32) กล่าวถึง ประสิทธิภาพการทำงานโดยทั่วไปว่า หมายถึง การทำงานที่ประหยัดได้ผลงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ คู่มีค่ากับการใช้ทรัพยากรในด้านการเงิน คน อุปกรณ์ และเวลา ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ และสามารถวัดได้โดยในทางปฏิบัติจะวัดประสิทธิภาพจากปัจจัยนำเข้า กระบวนการ หรือผลผลิตที่ออกมาโดยวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกัน ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงสามารถมองได้ในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพในแง่ของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต (Input) เช่น การใช้ทรัพยากรทั้งเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด
2. ประสิทธิภาพในแง่ของกระบวนการบริหาร (Process) เช่น การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคนิคที่สะดวกสบายกว่าเดิม
3. ประสิทธิภาพในแง่ของผลลัพธ์ เช่น การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทนเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และบริการเป็นที่พอใจของลูกค้า

สมใจ ลักษณะ (2549, หน้า 279) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประสิทธิภาพ” หมายความว่า กิจกรรม การงานอย่างราบรื่น ครบถ้วน ประหยัดเวลา ใช้กำลัง และทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดการการสูญเสียน้อยที่สุด บุคคลที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาในสังคมที่เขาเป็นสมาชิกในองค์กรที่เขาปฏิบัติหน้าที่การงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2541, หน้า 30) กล่าวว่า ความมีประสิทธิภาพ หมายถึง การมีสมรรถนะ สามารถมีระบบการทำงานสร้างสมทรัพยากร และความมั่งคั่งเก็บไว้ภายในเพื่อการขยายตัวต่อไป และเพื่อเอาไว้สำหรับรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดวิกฤติการณ์จากภายนอกได้ด้วย

อุทัย หิรัญโต (2525ก, หน้า 120-123) ได้กล่าวถึง คำว่า “ประสิทธิภาพ” ในวงการธุรกิจหรือการจัดการที่ได้รับผลกำไรหรือขาดทุนสำหรับในการบริหารราชการ ในทางปฏิบัติวัดได้ยากมาก วิธีวัดประสิทธิภาพที่ใช้ในวงราชการจึงหมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่เกิดความพึงพอใจและประโยชน์แก่สังคม แต่ประสิทธิภาพในวงราชการจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าทางสังคม จึงไม่จำเป็นต้องประหยัดหรือมีกำไร เพราะงานบางอย่างถ้าทำประหยัดอาจไม่มีประสิทธิภาพ ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิภาพ คือการบรรลุเป้าหมาย แต่การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพคือการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดเกิดผลอย่างรวดเร็ว งานเสร็จทันเวลา ถูกต้อง เป็นต้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า “ประสิทธิภาพการดำเนินงาน” หมายถึง การกระทำของแต่ละบุคคลที่มีความสามารถและความพร้อม ความพยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานของตนอย่างคล่องแคล่ว เชี่ยวชาญ ด้วยความมีระเบียบ มีกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานให้เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพและมาตรฐาน จึงสรุปได้ว่าบุคคลจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต้องเกิดจากความขยันหมั่นเพียร ความเข้าใจในงานที่ปฏิบัติ มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในงานพร้อมด้วยจิตใจที่ซื่อสัตย์และภักดีต่อองค์กร งานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้

2.2.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพ

ทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพนั้นมีอยู่หลายทฤษฎี อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ดังนี้

ทฤษฎีการพัฒนาประสิทธิภาพตนเอง (เบญจมาภรณ์ อิศรเดช,ม.ป.ป., หน้า 225-226) กล่าวถึงแนวคิดของ โรเบิร์ต อี เคลลี (Robert E. Kelly) เกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพของตนเองว่า “ผู้ที่มีความสามารถโดดเด่นระดับแนวหน้านั้นเกิดจากการเรียนรู้และการฝึกฝน” ทำให้พวกเขามีแนวคิดในการทำงานที่แตกต่างจากคนอื่นเคลลีได้แนะนำกลยุทธ์ 9 ประการที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ได้แก่

1. การเป็นผู้ริเริ่ม (Initiative) โดยการที่ริเริ่มในสิ่งทีนอกเหนือจากงานประจำที่สามารถสร้างความแตกต่างให้กับเป้าหมายหลักของบริษัท โดยต้องพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและยังคงมีความเสี่ยงอยู่บ้าง

2. เครือข่าย (Networking) คือ การใช้เครือข่ายในการเพิ่มผลผลิต เพื่อช่วยให้งานประจำที่ทำอยู่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉลี่ยแล้วผู้ปฏิบัติงานจะต้องคอยจนกว่าจะได้รับข้อมูลที่แน่นอนแล้วจึงสั่งให้ดำเนินการ ซึ่งการปฏิบัติงานแบบนี้จะไม่ประสบผลเลยถ้าไม่มีระบบเครือข่าย

3. การจัดการตนเอง (Self-management) ต้องคาดการณ์ล่วงหน้าและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการทันทีมากกว่าที่จะรอให้เหตุการณ์เกิดขึ้น เนื่องจากต้องการมองภาพรวมเพื่อวางแผนการชีวิตในการทำงาน ดังนั้น พวกเขาต้องรู้จักตนเองเป็นอย่างดี และต้องรู้ว่าจะทำงานให้ดีที่สุดได้อย่างไร

4. ทักษะ (Perspective) โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะเชื่อในทักษะและมุมมองของตนเอง แต่ผู้ที่เปี่ยมลืออาชีพจะคำนึงถึงแนวคิดของผู้อื่นด้วย เช่น หัวหน้า เพื่อนร่วมงาน ลูกค้า และคู่แข่งซึ่งจะช่วยให้มีมุมมองที่หลากหลายในการหาทางแก้ไขปัญหาได้ดีขึ้น

5. การเป็นผู้ตาม (Followership) ไม่เพียงแต่รู้จักการทำตัวให้เด่น แต่ยังรู้จักวิธีการช่วยเหลือคนอื่นด้วย คือ สามารถเป็นผู้นำได้ดีเท่ากับการเป็นผู้ตาม

6. การเป็นผู้นำ (Leadership) ซึ่งในที่นี้หมายถึง การเข้าใจถึงความสนใจของผู้อื่น และการนำส่วนที่ดีที่สุดออกมา ในทางกลับกันทุกคนต้องการผู้นำที่มีความรู้ ความมุ่งมั่นในการทำงานต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้อื่น รวมทั้งให้ความสำคัญกับความต้องการของทีมงาน

7. การทำงานเป็นทีม (Teamwork) พวกเขาค่อนข้างมักจะร่วมกับทีมงานที่สามารถสร้างความแตกต่างได้ และกลายมาเป็นเพื่อร่วมงานที่ดี ดังนั้น พวกเขาต้องมั่นใจว่าทีมงานนี้จะร่วมกันทำงานให้ประสบความสำเร็จ

8. ความเข้าใจในองค์กร (Organization Savvy) โดยเฉลี่ยทุกคนมักคิดว่าการเมืองในที่ทำงานเป็นเรื่องสกปรก จึงหลีกเลี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวส่วนตัวในที่ทำงาน แต่จะเรียนรู้การจัดการเพื่อที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของตน

9. การนำเสนอ (Show and Tell) การประชุมมีทั้งแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ดังนั้น จึงต้องเรียนรู้ว่าเมื่อใดเป็นเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอข้อมูลแบบใด และต้องมีความใส่ใจในการเลือกการใช้ภาษาสื่อสารให้ตรงกับผู้ที่รับข่าวสารก่อนที่จะเริ่มส่งข่าวสาร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 91-92) กล่าวถึงแนวคิดของซูเปอร์ (Super) เกี่ยวกับพื้นฐานทฤษฎีการพัฒนาการทางอาชีพ (Theory of Vocational Development) ไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ
2. ความแตกต่างของบุคคลแต่ละคน ทำให้เขาเหมาะสมกับอาชีพต่างกันออกไป
3. ในงานแต่ละอาชีพ แม้ต้องการบุคคลที่มีลักษณะบางอย่างก็ตามแต่ก็มีความกว้างมากพอที่บุคคลที่มีบุคลิกภาพใกล้เคียง สามารถประกอบอาชีพอื่นได้เช่นกัน
4. ความพึงพอใจของบุคคล ความสามารถ สถานการณ์ที่เขาดำรงชีวิตอยู่ตลอดจน กระทั่งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาและประสบการณ์ ทำให้การตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลอาจมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเสมอ
5. ชีวิตเป็นกระบวนการไม่หยุดนิ่ง
6. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อแบบแผนทางอาชีพของบุคคล คือ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ ความสามารถทางด้านสติปัญญา ลักษณะของบุคลิกภาพและโอกาสที่เขาจะได้มีประสบการณ์ทางอาชีพต่าง ๆ
7. การพัฒนาทางอาชีพ เป็นการพัฒนาทางจิตใจ และร่างกายผสมไปกับกระบวนการแสดงออกของความคิดรวบยอดของบุคคล
8. การเข้าสู่อาชีพของบุคคลมักจะถูกกำหนดโดยกระบวนการประนีประนอม ระหว่างตัวบุคคลกับตัวแปรทางสังคม เช่น ระหว่างสภาพที่มีอยู่กับสภาพความเป็นจริง
9. ความพึงพอใจในการทำงานขึ้นอยู่กับ 1) ความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของเขามีโอกาสได้แสดงออกมาน้อยเพียงใดในงานที่ทำ 2) ประสบการณ์ที่เขาได้รับจากการทำงาน สอดคล้องกับภาพพจน์ของตัวเขาเองที่ดั่งขึ้นมาน้อยเพียงใด

สมพงษ์ เกษมสิน (2521, หน้า 30) ได้นำแนวคิดของฮาร์ริงตัน อีเมอร์สัน(Harrington Emerson) ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการทำงานให้มีประสิทธิภาพซึ่งมีหลัก 12 ประการ ที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจและกำหนดแนวคิดในการทำงานให้กระจ่างแจ้ง
2. ให้หลักสามัญในการพิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ของงาน
3. คำปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง
4. รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน
5. ปฏิบัติด้วยความยุติธรรม
6. การทำงานต้องเชื่อถือได้ มีความฉับพลัน มีสมรรถภาพ และมีการลงระเบียบ (Record) เป็นหลักฐาน
7. งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง
8. งานสำเร็จทันเวลา
9. ผลงานได้มาตรฐาน
10. การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้
11. กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอนได้
12. ให้บำเหน็จรางวัลแก่งานที่ดี

2.3 แนวคิดและทฤษฎีกลุ่ม

กองทุนหมู่บ้าน ถือเป็นทรัพยากรหรือทุนทางสังคมอย่างหนึ่งของหมู่บ้าน องค์ประกอบอันสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะของกองทุนหมู่บ้านซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดไว้แล้วข้างต้นสรุปได้ว่าประกอบด้วย เงินทุนหมุนเวียน สมาชิกกองทุน ระเบียบข้อตกลง วิธีปฏิบัติ คณะกรรมการกองทุน แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมและทรัพย์สินอื่น ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน

โครงสร้างของกองทุนหมู่บ้านจึงเปรียบได้เหมือนโครงสร้างของ “กลุ่ม” ในทางสังคมศาสตร์ ดังนั้น การศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีกลุ่ม (Group Theory) ด้วย

กลุ่มกับการพัฒนาเป็นของกลุ่มกันหากไม่มีการรวมกลุ่มที่ถูกต้องขึ้นในชุมชน งานพัฒนาจะไม่มีการเคลื่อนไหว เข้าทำนองถ้าไม่มีกลุ่มก็ไม่มีการพัฒนาชุมชน โดยกลุ่มจะช่วยเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิดของประชาชนด้วยการทำงานร่วมกันในการปรับปรุงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดีขึ้น กลุ่ม หมายถึง บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการติดต่อสัมผัสกันอยู่เสมอ มีความสนใจใน

กิจกรรมร่วมกัน และมีความรู้สึกว่ามีบางอย่างที่สำคัญคล้าย ๆ กัน กลุ่มที่ประสบความสำเร็จด้านความก้าวหน้ามีองค์ประกอบ 4 ประการ หรือ “4 ก” (ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ, 2541, ไม่ปรากฏเลขหน้า) คือ

1. มีกรรมการซึ่งเลือกมาจากสมาชิกทำหน้าที่เป็นตัวแทนบริหารกิจการของกลุ่ม
2. มีกติกา หมายถึง ระเบียบข้อบังคับหรือข้อตกลงต่าง ๆ ที่สมาชิกช่วยกันกำหนดเป็นแนวปฏิบัติ
3. มีกิจกรรม หมายถึง การเคลื่อนไหวในการทำงานของกลุ่มตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
4. มีกองทุน หมายถึง งบประมาณค่าใช้จ่าย รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้การดำเนินงานของกลุ่ม

ในขณะที่ กาญจนา แก้วเทพ (2540, หน้า 19-29) กำหนดขั้นการพัฒนาไว้ว่าว่ามี 4 ขั้นคือ

1. ขั้นก่อร่างสร้างกลุ่มและแสวงหาทางเลือกในระดับความคิด (วิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาทางเลือกกิจกรรม)
2. ขั้นการลงมือปฏิบัติ
3. ขั้นขยายตัว (โตแล้วต้องแยก : ขยายแนวคิด ขยายกลุ่ม/ขยายกิจกรรม เครือข่าย)
4. ขั้นพลังสามัคคี (ระดมพลังความร่วมมือ และพลังต่อรอง)

ในระยะต่อมา เขียวลักษณ์ อภิชาติवलลภ (2534, หน้า 99-104) ก็ได้นำเสนอถึงปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มในชนบทไทยเช่นกัน คือ

1. ชาวบ้านยังไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่ม ไม่เข้าใจว่าการรวมกลุ่มจะส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่ตนอย่างไร ความไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ทำให้คิดว่าการรวมกลุ่มและดำเนินการตามขั้นตอนของกลุ่มเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย การประชุมทำให้เสียเวลาการทำมาหากิน และผลตอบแทนที่ได้ก็ไม่คุ้มค่ากับเวลาที่เสียไป

2. ความยากจนทำให้ชาวบ้านชนบทจำต้องเล็งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ตนเองจะได้รับเป็นลำดับแรก จึงมักพยายามทวงสิทธิ์ที่คิดว่าตนควรได้รับจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม มากกว่าจะปฏิบัติหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ ในฐานะสมาชิกกลุ่ม

3. พลังกลุ่มที่มีอยู่ในชนบทไม่มากพอที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงชุมชนได้ ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากการขาดความกระตือรือร้นของชาวชนบท หรือขาดการสนับสนุนพอเพียงจากหน่วยงานในการดำเนินงานของกลุ่ม แต่ขาดความรู้ความสามารถในการทำงาน เช่น ไม่มีความรู้ในเรื่องการทำบัญชีพอที่จะดำเนินงานของกลุ่มธนาคารยาได้ เป็นต้น

4. นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่ม เน้นในเรื่องปริมาณมากกว่าคุณภาพ เช่น ถือว่าจำนวนกลุ่มที่เกิดขึ้นในชุมชนเป็นเครื่องบอกชี้วัดความสำเร็จก้าวหน้า เป็นต้น ทำให้เจ้าหน้าที่

ที่เกี่ยวข้องมุ่งจะจัดตั้งกลุ่มในเขตท้องที่ที่ตนรับผิดชอบให้ได้มากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงขีดความสามารถของชาวชนบทและการดำเนินงานของกลุ่ม หลังจากตั้งขึ้นมาแล้วในหลายหมู่บ้านพบว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้พยายามส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มในหมู่บ้าน ชาวบ้านเองก็เห็นดีด้วย เพราะการมีกลุ่มมาก ๆ ทำให้ได้รางวัลชนะเลิศในการประกวดหมู่บ้าน แต่หลังจากการประกวดแล้ว กลุ่มต่าง ๆ ก็สลาย เนื่องจากขาดผู้ดำเนินงาน นอกจากนี้บางครั้งหน่วยงานต่าง ๆ ก็พยายามชักจูงให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้ประโยชน์หรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ เป็นเครื่องล่อกลุ่ม ไม่ได้จัดตั้งขึ้นจากความกระตือรือร้น หรือความต้องการโดยแท้จริงของสมาชิก เมื่อผลประโยชน์หรือสิ่งล่อใจเหล่านั้นหมดไป ความผูกพันที่สมาชิกมีต่อกลุ่มก็หมดไป ทำให้กลุ่มสลายไปในที่สุด

5. ความไม่สอดคล้องกันของหน่วยงานพัฒนาต่าง ๆ ทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มที่คล้ายคลึงกันในกลุ่มชนเดียวกัน ทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนและของกลุ่ม

6. ความไม่รับผิดชอบต่อหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บางครั้งเจ้าหน้าที่เข้าไปให้การสนับสนุนจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาแล้วก็ละทิ้งไป ไม่ได้ดูแลให้คำปรึกษาในขั้นต่อไปอีก ทำให้กลุ่มไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ด้วยตนเอง

จากแนวคิดทฤษฎีกลุ่มที่ได้นำเสนอไปแล้ว อาจสรุปได้ว่า กลุ่มมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ สมาชิก กรรมกร กติกา กิจกรรม และกองทุน วิวัฒนาการกลุ่มอาจแบ่งเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นก่อตั้งหรือขั้นฟักตัว ขั้นขยายตัวหรือขั้นแตกตัว และขั้นก้าวหน้าหรือขั้นลอยตัว ความล้มเหลวของกลุ่มมักมีสาเหตุมาจากการเร่งก่อตั้งกลุ่มในเชิงปริมาณ อันเกิดจากความต้องการของคนภายนอกมากกว่าความต้องการที่แท้จริงของคนภายในชุมชน การขาดการวางแผนและการพัฒนากลุ่มอย่างจริงจังต่อเนื่อง ทำให้ขาดพลังสร้างสรรค์และต่อรอง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการบริหารจัดการในระบบกลุ่มเป็นสำคัญ เพราะในความเป็นจริง กองทุนหมู่บ้านก็คือกลุ่ม ๆ หนึ่งของหมู่บ้านนั่นเอง

แนวคิดทฤษฎีกลุ่ม กับกองทุนหมู่บ้านจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีกลุ่มไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบตัวแปรการศึกษา การกำหนดเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ และการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน จากผลการวิจัยที่ได้มา เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีเสถียรภาพและยั่งยืนมากที่สุด

2.4 แนวคิดการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วม

ในปัจจุบัน “การบริหารจัดการ” และ “การมีส่วนร่วม” นับว่ามีความสำคัญต่อองค์กรและสังคมอย่างยิ่ง เนื่องจากการที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จนั้นผู้บริหารและบุคลากรในองค์กรจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการของการบริหารจัดการ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญของการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการ” และ “การมีส่วนร่วม” จากทฤษฎีและนักบริหารที่กล่าวไว้ ซึ่งสรุปได้พอสังเขปดังนี้

2.4.1 แนวคิดการบริหารจัดการ

สมพงษ์ เกษมสิน (2526, หน้า 17) กล่าวว่า การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative Resource) คือ คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการต่าง ๆ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉายศิลป์ เชื้อชาญพิพัฒน์ (2527, หน้า 3) ให้ความหมายของการบริหาร คือ กระบวนการของการบรรลุเป้าหมายขององค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยอาศัยการปฏิบัติที่ประสานกันของหน้าที่สี่อย่าง คือ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุม

การจัดการ คือ กระบวนการ กิจกรรม หรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปในแนวทางที่จะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ปัจจุบันคำว่า “การบริหาร” มักถูกเปลี่ยนมาใช้คำว่า “การจัดการ” ซึ่งนักวิชาการได้นิยามไว้ดังนี้

ธงชัย สภานุชาติ (2542, หน้า 29) กล่าวถึง ความหมายของการจัดการว่าคือ กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์ และประสานงานการทำงานของคน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ในแง่ของผู้บริหารหรือผู้จัดการ การจัดการทำให้เกิดการทำงานโดยบุคคลอื่น การจัดการเป็นกระบวนการในการดำเนินงานให้เกิดผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ล่วงหน้าด้วยการกระทำของผู้อื่น

ทองหล่อ เดชไทย (2544, ไม่ปรากฏเลขหน้า) เห็นว่าการบริหารและการจัดการมีความหมายใกล้เคียงกัน บางครั้งใช้แทนกันได้เพราะกิจกรรมนี้หวังผลขั้นสุดท้ายเหมือนกัน คือ ผลสำเร็จของงาน แต่โดยส่วนใหญ่การบริหารจะเน้นกิจกรรม การบริหารหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบายการวางแผน ส่วนการจัดการจะเน้นขั้นตอนการนำเอานโยบายไปจัดทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคล

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินการหรือเป็นการทำงานของกลุ่มบุคคลในองค์กรที่มีความจำเป็นจะต้องอาศัยทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการมาประกอบโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อให้งานในองค์กรนั้น ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.4.2 กระบวนการบริหาร (Administrative Process)

การบริหารงาน (Administration) คือ การดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ มีหน่วยงานหรือองค์กรดำเนินการอำนวยความสะดวกให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ โดยทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลงานตามที่ต้องการ

การบริหารในความหมายทางบริหารอาจมองได้ 2 ความหมาย คือ

1. ในความหมายที่กว้าง หมายถึง การบริหารงานของรัฐที่บริหารโดยหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น กระทรวง ทบวงต่าง ๆ
2. ในความหมายที่แคบ หมายถึง การดำเนินงานของฝ่ายบริหารซึ่งมีการบริหารในระดับของชั้นของการบังคับบัญชา โดยมีผู้บริหารระดับสูง (Administration) และนักบริหาร (Executives) ระดับรองลงมาเป็นผู้กำหนดนโยบายและดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

ปัญหาสำคัญของการที่จะทำให้การบริหารงานวัตถุประสงค์ดังกล่าวก็คือ ทำอย่างไรที่ผู้บริหารงานสามารถอำนวยความสะดวกรวมทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุให้สามารถร่วมกันปฏิบัติงานให้หน่วยงานดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

การบริหารงานจะเกิดขึ้นได้ต้องมีเงื่อนไขที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการต่อไปนี้ คือ

1. มีเป้าหมาย (Goals) หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ที่แน่นอน กล่าวคือ จะต้องรู้ว่าจะดำเนินการทำไม เพื่ออะไร และต้องการสิ่งใดจากการดำเนินการนั้น หากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะทำ “การบริหาร” เพราะการดำเนินงานต่าง ๆ จะไม่มีวันสิ้นสุดและไม่มีผลสำเร็จ
2. มีทรัพยากรในการบริหาร (Resources) ซึ่งประกอบด้วยคน (Man) เงิน (Money) วัสดุ (Materials) และวิธีการบริหาร (Management of Method) ซึ่งอาจเรียกว่าหลัก 4 Ms ในการบริหารงานสมัยใหม่อาจเพิ่มตลาด (Market) เครื่องจักร (Machine) และขวัญ (Morale) เข้าไว้ด้วยแล้วแต่ความเหมาะสมและความสามารถขององค์กรที่จะใช้ทรัพยากรนั้น ๆ หากขาดทรัพยากรในการบริหารแล้ว การบริหารจะเกิดขึ้นไม่ได้ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นทางเลือกใช้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

ให้เกิดประโยชน์สูงสุด คือ ต้องเลือกใช้วิธีการบริหารที่จะให้มีการใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดด้วยเวลา และขบวนการดำเนินงานน้อยที่สุด เพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. มนุษย์และความรู้ความสามารถในการดำเนินการ (Man and Knowledge) ในการบริหารงานจำเป็นต้องมีผู้ร่วมกันดำเนินการอย่างน้อย 2 คน หรือมากกว่าขึ้นไป และต้องเป็นบุคคลที่พร้อมที่จะทำงาน โดยมีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานด้วย

เฮนรี ฟาโย (อุทัย หิรัญโต, 2525ข, หน้า 7 ; อ้างอิงจาก Fayol, 1949, P 110) นักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1916 ซึ่งเป็นหลักการที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมากในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1949 ฟาโยได้เสนอหลักการบริหารไว้ 14 ข้อ

1. หลักการแบ่งงาน (Division of work)
2. การมอบอำนาจและความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility)
3. การมีระเบียบวินัย (Discipline)
4. เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command)
5. เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of Direction)
6. ประโยชน์ส่วนบุคคลต้องถือเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual interest to general interest)
7. การให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกขององค์การ (Remuneration of Personnel)
8. การรวมอำนาจ (Centralization)
9. การจัดสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain)
10. ระเบียบและคำสั่ง (Order)
11. การเสมอภาค (Equity)
12. ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of tenure of personnel)
13. ความคิดริเริ่ม (Initiative)
14. ความสามัคคี (Esprit de Corps)

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2539, หน้า 39) ได้ให้ความหมายของกระบวนการบริหารว่า หมายถึง แนวทาง เทคนิค หรือวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการปฏิบัติการกิจให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย

เกรก (สุชาติ ทองมา, 2548, หน้า 15 ; อ้างอิงจาก Gregg, 1957, P 274-316) ได้วิเคราะห์และสรุปกระบวนการบริหารไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การตัดสินใจสั่งการ ซึ่งเป็นหัวใจของกระบวนการบริหาร

2. การวางแผนซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผน กิจกรรมนั้นจะไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การจัดองค์การ ทำให้เกิดความมีระบบระเบียบในการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

4. การติดต่อสื่อสารซึ่งเป็นกระบวนการส่งข่าวสาร คำสั่ง คำอธิบายจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง จากหน่วยงานหนึ่งไปยังอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งจะต้องชัดเจนได้ใจความก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน

5. การใช้สิทธิพลกระตุ้นให้บุคลากรทำงาน ซึ่งหน่วยงานทุกชนิดจำเป็นต้องมีระบบควบคุมบังคับบัญชา เพื่อให้กิจการต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างราบรื่น โดยการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น รวมทั้งการกระตุ้นให้ผู้ทำงานปฏิบัติอย่างเต็มที่

6. การประสานงาน ซึ่งเป็นการร่วมมือระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือหน่วยงานต่อหน่วยงาน มีการติดต่อสัมพันธ์กันช่วยเหลือกันด้านบุคคล วัสดุ และทรัพยากรอื่น ๆ

7. การประเมินผลงาน เป็นการติดตามผลงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องกัน มีการประเมินตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตรงตามเป้าหมาย

เฟียโยลกา ปุณโณทก (2551, หน้า 25) ได้กล่าวถึงเฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) นักวิศวกรเหมืองแร่ชาวฝรั่งเศส ซึ่งได้เสนอทฤษฎีในการบริหารงานไว้ 5 ประการ คือ

1. การวางแผนเพื่อปฏิบัติ (To plan)
2. การรวบรวมเครื่องมือ วัสดุ และกำลังคน (To organize)
3. การสั่งการตามบังคับบัญชาให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ (To command)
4. การประสานงานของหน่วยต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน (To coordinate)
5. การควบคุมให้งานทุกอย่างดำเนินไปตามที่ได้วางแผนไว้ (To control)

กูลิคและเออวิก (สุชาติ ทองมา, 2548, หน้า 14 ; อ้างอิงจาก Gulick and Urwick, 1936, P 13-14) ได้เสนอทฤษฎีที่เรียกว่ากระบวนการ POSDCORD มี 7 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติรวมทั้งวิธีปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงานเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. การจัดบุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารด้านบุคลากร อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากรและการเสริมสร้างบรรยากาศของการทำงานที่ดี

4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชาและการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในฐานะที่ผู้บริหารเป็นหัวหน้าหน่วยงาน

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานที่ดี และดำเนินไปสู่จุดหมาย

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

7. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี การใช้จ่ายเงิน การการควบคุมตรวจสอบด้านการเงินและทรัพย์สิน

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารที่กล่าวมาแล้วนั้น สรุปได้ว่า กระบวนการบริหาร คือ ขั้นตอนของการปฏิบัติงานในองค์กรที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ โดยมีมุ่งหวังที่จะให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สำหรับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการบริหารตามแนวคิดของกูลิคและเออร์วิก (สุชาติ ทองมา, 2548, หน้า 14 ; อ้างอิงจาก Gulick and Urwick, 1936, P 13-14) มีความสอดคล้องกับสภาพของชุมชนในชนบท สามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ ซึ่งอยู่ภายใต้ขอบเขตของกระบวนการบริหาร 7 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) สำหรับการวางแผนของกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนต้องตระหนักและเข้าใจถึงประโยชน์ของการวางแผน และต้องคำนึงถึงลักษณะของแผนที่ดี การวางแผนเป็นขั้นตอนของผู้บริหารและเป็นพื้นฐานของการบริหารที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเตรียมการล่วงหน้าแล้วกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ วิธีการแก้ปัญหาและการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การวางแผนในกองทุนหมู่บ้าน จำเป็นต้องมีการศึกษาข้อมูลปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงานและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนเข้ามามีส่วนร่วม และแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับกองทุน

2. การจัดองค์การ (Organizing) การจัดองค์การเป็นลักษณะงานที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องกำหนดโครงสร้างให้ทุกคนเข้าใจว่าใครมีหน้าที่อย่างไร และจะต้องทำหน้าที่อะไร

โดยการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การติดต่อสื่อสารภายในกองทุน และการจัดสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3. การจัดบุคลากร (Staffing) ผู้บริหารจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ ความถนัดของแต่ละบุคคล กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรให้ชัดเจน นอกจากนั้นยังจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร ซึ่งการจัดการดังกล่าวที่กล่าวมาแล้วนั้น น่าจะมีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุน

4. การอำนวยการ (Directing) การอำนวยการเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการการบริหารงาน จะดำเนินไปด้วยดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับการอำนวยการเป็นสำคัญ ผู้บริหารคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนทุกคนมีส่วนร่วมในการอำนวยการ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อกองทุน

5. การประสานงาน (Coordinating) การประสานงานเป็นเรื่องของบุคคลในองค์กร เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคลากรเกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน

6. การรายงาน (Reporting) การรายงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการบริหารองค์กร ซึ่งอาจจะรายงานเป็นวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ การรายงานในกองทุนหมู่บ้าน เป็นการรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานในกองทุนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และประชาชนทั่วไปทราบเพื่อให้ทุกฝ่ายทราบความเคลื่อนไหวและเกิดความเข้าใจตรงกัน

7. การงบประมาณ (Budgeting) การงบประมาณมีความสำคัญต่อการบริหาร เพราะงบประมาณที่ได้รับนั้นสามารถที่จะนำมาเปลี่ยนแปลงเป็นทรัพยากรทางการบริหารด้านอื่น ๆ ได้ กองทุนหมู่บ้านจะต้องเกี่ยวข้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลจำนวน 1 ล้านเพื่อนำมาจัดตั้งเป็นกองทุนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากนั้นยังจะมีเงินที่รับฝากจากสมาชิกเงินฝากประจำของสมาชิก เงินบริจาค และเงินรายได้จากการลงทุนของสมาชิกซึ่งในการดำเนินการจำเป็นจะต้องอาศัยข้อมูลในการวางแผน โดยให้คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การตรวจสอบติดตามประเมินผล ตลอดจนรายงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและในแต่ละขั้นตอนต้องเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับกองทุน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.4.3 แนวคิดการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) ในสังคมปัจจุบันนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือตัดสินใจร่วมกันโดยยึดหลักผลประโยชน์ของประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการและนักวางแผนได้ให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก แต่ข้อสรุปพอเป็นสังเขปดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกับจิตใจและอารมณ์ (Mental and Emotional Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ (Group situation) ผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้มีการกระทำ (Contribution) การบรรลุดมมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าว

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2525, หน้า 25) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มพิจารณา ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง ซึ่งต่างก็มีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมอุทิศเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

พัฒน์ บุญรัตนพันธ์ (2517, หน้า 145) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องมีตลอด ตั้งแต่การวางแผนโครงการการเสียดสละแรงงาน วัสดุ เงินหรือทรัพยากรใด ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527, หน้า 81) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของคนในการจัดการ และควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม

เสน่ห์ จามริก (2527, ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง คือ การที่ประชาชนมีโอกาสอย่างอิสระ ปราศจากการแทรกแซง ครอบงำ บังคับให้พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดแจง ควบคุม ระดมทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อการดำรงชีพตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม เป็นการพัฒนาระบวนการเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนอย่างเชื่อมั่นเพื่อเป้าหมายแห่งการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

จากความหมายของการมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาและกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน เช่น มีส่วนร่วมในการคิดเสนอแนะ แก้ไขปัญหาการดำเนินงานตามกิจกรรม มีส่วนร่วมในการวางแผน

หรือเสนอความคิดเกี่ยวกับโครงการพัฒนาในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในตำบลหนองน้ำใส่นั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนทุกคน ความสัมพันธ์ในหมู่บ้านและชุมชนจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนากองทุนฯ ไปสู่ความสำเร็จ เข้มแข็งและยั่งยืน

2.4.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการและนักวางแผนหลายท่านได้อธิบาย ขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้เป็นจำนวนมาก แต่จะนำมาสรุปพอสังเขปดังนี้

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526, หน้า 10) อธิบายขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวบ้าน
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 26) ได้เสนอความหมายและหลักการที่สำคัญ เรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาดังนี้

กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนการสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน สมาคม ชมรม มูลนิธิและองค์การอาสาสมัครต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องรวมกันในเรื่องต่อไปนี้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ นโยบาย และการพัฒนาที่กำหนดไว้

1. ร่วมกันทำการศึกษาค้นหาว่าสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหาทางสร้างแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสรรหาล้างใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัด ปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมรักษาโครงการ

อนุภรณ์ สุวรรณสิทธิกร (2529, หน้า 25) ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมดังนี้

1. ร่วมคิด คือ ร่วมใจในการประชุมปรึกษาในการวางโครงการวิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์

2. ร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้ว ต้องร่วมในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด หรือเหมาะสมที่สุด

3. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น

4. ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ คือ เมื่อโครงการเสร็จสิ้นได้มีส่วนร่วมตรวจสอบ ควบคุมดูแล รักษา และประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

จากการศึกษาขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามและประเมินผลโครงการ ซึ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมจะช่วยให้ประชาชนเกิดการรวมตัวเกิดความเข้มแข็ง และเป็นพลังขับเคลื่อนของชุมชนในการที่จะร่วมกันในการแก้ไขปัญหา การพัฒนา และร่วมกันรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมอย่างยั่งยืน

2.4.5 เงื่อนไขการมีส่วนร่วมของประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 186) กล่าวว่าต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (Freedom to Participate)
2. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to Participate)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to Participate)

หากไม่มีอิสรภาพ ไม่มีความสามารถ และไม่มีเต็มใจแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนจะไม่เกิดขึ้นเลย และยังคงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลา
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินมากกว่าที่คาดว่าจะได้รับผลตอบแทน
3. ประชาชนต้องมีความสนใจ
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้งสามฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพของสังคม

แก้ไขปัญหาการดำเนินการและกิจกรรมในชุมชน ร่วมวางแผนวางโครงการ ร่วมปฏิบัติงานในรูปแบบของการเสียสละแรงงาน การบริจาคเงิน วัสดุสิ่งของ และร่วมติดตามผลงาน การบำรุงรักษา

สาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน ทั้งนี้ การแสดงออกในการมีส่วนร่วมอาจจะเป็นการแสดงออกของบุคคลโดยตรง หรือผ่านองค์กรประชาชนในชุมชนนั้น ๆ เอง

เฮย์ (ทัคดาว บุญปาล, 2530, หน้า 20 ; อ้างอิงจาก Hay, 1951, P 127) โดยวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของบุคคลนั้น มีปัจจัยเกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนน้อยกว่าบุคคลผู้มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูง

โคเฮนและอัฟฮอฟ (สุเมธ ทราญแก้ว, 2536, หน้า 20-21 ; อ้างอิงจาก Cohen & Uphoff, 1980, P222) ได้เสนอว่าบุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมคือ ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ทรัพย์สิน และระยะเวลาในท้องถิ่น

2.4.6 ปัญหาและข้อจำกัดการมีส่วนร่วมของประชาชน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 16-17) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนใหญ่ต้องขึ้นอยู่กับระบบราชการเป็นฝ่ายส่งเสริม สนับสนุน และจัดให้มีขึ้น
2. ประชาชนคุ้นเคยกับการรับคำสั่ง การยอมรับความถูกต้องของข้าราชการ และขอมรคอบความช่วยเหลือแทนการช่วยตนเอง การคิดเองและหลีกเลี่ยงการโต้แย้งกับข้าราชการ
3. กิจกรรมหรือโครงการที่เข้าร่วม ส่วนใหญ่ให้ร่วมเฉพาะตอนเสนอโครงการ และตอนปฏิบัติตามโครงการ ไม่มีการร่วมแบบครบวงจร
4. องค์การอาสาสมัครมูลนิธิและชุมชนต่าง ๆ มีมากมาย แต่ส่วนใหญ่ยังขาดผู้มีความรู้เฉพาะ ขาดทุน ขาดเป้าหมาย ขาดหลักการที่แน่นอน และขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญขาดแกนกลางของรัฐบาล และองค์การที่จะประสานติดต่ออย่างเป็นทางการในทุกระดับ
5. องค์การประชาชนส่วนใหญ่มักจะคอยดูแลผลประโยชน์ และขยายผลประโยชน์ไปให้กับกรรมการ หรือสมาชิกในสังกัดมากกว่าถึงมือประชาชนโดยทั่วไป

ผู้เชี่ยวชาญที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประชุมองค์การสหประชาชาติได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนควรครอบคลุมประเด็นดังนี้ (ปรัชญา เวสารัชช, 2528, หน้า 3-5)

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรมที่นำไปสู่และมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนา และเอื้อให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าเกี่ยวข้องโดยสมัครใจ และเป็นประชาธิปไตย 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนครอบคลุมการสร้างโอกาสที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนและสังคมได้ร่วมกิจกรรม ซึ่งเอื้อให้ได้ประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน 2) การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน 3) การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนินการโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

3. การมีส่วนร่วมเป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างส่วนที่ประชาชนลงแรง และทรัพยากร เพื่อการพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนลงแรงดังกล่าว อีกนัยหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจไม่ว่าด้านท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่ประชาชนลงทุนลงแรงกับประโยชน์ที่ได้

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจของประเทศ นโยบาย และโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจ สังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นเพียงปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

จากความหมายของเงื่อนไข ข้อจำกัด และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่นักวิชาการหลาย ๆ ท่าน ได้ให้ความหมายไว้ ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า เงื่อนไข ข้อจำกัด และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างมีอิสระและเต็มใจ การจะเข้าไปมีส่วนร่วมได้นั้น ต้องเห็นความสำคัญหรือผลประโยชน์ต่อตัวเอง และชุมชนจากผลของการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วม ถ้าหากประชาชนอิสระ ไม่มีความเต็มใจและไม่เห็นผลประโยชน์ต่อตนเองแล้ว การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนก็จะไม่เกิดขึ้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องกองทุนหมู่บ้านไว้บ้างแล้ว และงานวิจัยบางส่วนที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยได้ดังนี้

กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ (2530, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชนบทโดยองค์กรประชาชน พบว่า ประชาชนที่ยากจนในชนบทมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือตนเองได้ แต่ศักยภาพดังกล่าวถูกปิดมิให้แสดงออกมา เนื่องจากเงื่อนไขภายใน เช่น ความรู้สึกลึกซึ้งที่คนยากจนมีต่อตนเองและเงื่อนไขภายนอก เช่น ระบบกู้ยืมเงินที่ต้องเสียดอกเบี้ยสูง ๆ ดังนั้น กระบวนการทำงานขององค์กรพัฒนาต่าง ๆ จะต้องมุ่งเน้นปลดปล่อยแนวคิดเก่า ๆ พร้อมนำเสนอแนวคิดใหม่ ที่สัมพันธ์กับหลักพึ่งตนเอง เพื่อเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ที่มีต่อคนจนด้วยตนเอง และปลดปล่อยเงื่อนไข วิธีการปฏิบัติ และสถาบันแบบเก่าให้หมดไป สร้างสรรค์สิ่งใหม่ทดแทน การศึกษานี้ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนองค์กร เพื่อการพึ่งตนเองว่า ควรมีการจัดหาแหล่งทรัพยากรในระดับท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยในชนบทแหล่งทรัพยากรมี 2 ลักษณะ คือ แหล่งทรัพยากรที่พึ่งพาอาศัยกันส่วนใหญ่จะอยู่ในชุมชน และแหล่งทรัพยากรที่มีลักษณะเอาเปรียบ ส่วนใหญ่จะอยู่นอกชุมชน การช่วยเหลือต้องเน้นลักษณะแรกเพื่อให้ทดแทนลักษณะที่สอง และควรกระตุ้นให้มีการก่อตั้ง/พัฒนาองค์กรชุมชนให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น มีความเข้มแข็งอาจตั้งกลุ่มย่อยที่สนองความต้องการเฉพาะด้านของสมาชิก หรือทำโครงการแทรกตัวเองเข้าไปในโครงการสร้างกิจกรรมของชุมชนที่มีอยู่แล้ว เพื่อมิให้เกิดการแปลกแยกตัวเองไปจากชุมชน (Alienated)

พจนา สุจันงค์ (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ศึกษาเฉพาะกรณีกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการสตรีในอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามความเห็นของกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการสตรีมี 4 ปัจจัย ได้แก่ รายได้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การได้รับการฝึกอบรม และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐส่วนปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการสตรี ได้แก่ ปัญหาส่วนบุคคลของกรรมการฝ่ายกิจการสตรีภาระหน้าที่ในครอบครัว ภาวะทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางสังคมต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่วนอุปสรรคในการดำเนินงาน ได้แก่ การขาดงบประมาณในการดำเนินงานภาระในการประกอบอาชีพ ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐน้อย

พุทธิชาติ เอกฉันท (2538, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการสภาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ระดับ การศึกษาของคณะกรรมการสภาตำบล นั้น มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ คณะกรรมการสภาตำบลด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่สำคัญ ได้แก่ การขาดแคลน งบประมาณบุคลากรขาดความรู้ความสามารถการขาดแคลนสถานที่ทำการครุภัณฑ์และ สาธารณูปโภค

สมเกียรติ ศรีขาว (2540, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการหมู่บ้านศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอเบญจลักษ์จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาสถานภาพสมรส อาชีพ ความรู้ เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ กรรมการหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการหมู่บ้าน

เครือณรงค์ พงษ์รัตน์ (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาเฉพาะ กรณีอำเภอคอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อความ คิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ ประสิทธิภาพใน การดำรงตำแหน่งและการอบรมเรื่องการปฏิบัติงานในขณะดำรงตำแหน่ง

ขวัญใจ มีทิพย์ (2543, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ศึกษาเฉพาะกรณีกองพันปฏิบัติการพิเศษ (คอมแมนโด) กองทัพอากาศ พบว่า ปัจจัยเชิงจิต ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการพิเศษ ได้แก่ โอกาสความก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน และผลประโยชน์ตอบแทนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการพิเศษ

อรรณวุฒิ ตัญชนาวิทย์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของข้าราชการกองการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวง มหาดไทย ได้แก่ ความก้าวหน้าในการทำงาน ความมั่นคงในการทำงานและการได้รับความ ยุติธรรมในหน่วยงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

กมลลักษณ์ ดิษยนันท์ (2545, บทคัดย่อ) ศึกษาภาพและปัญหาในการจัดการวิชาการ จัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุน 170 ราย และคณะกรรมการ 170 ราย ใน 34 หมู่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการจัดการกองทุน หมู่บ้าน เริ่มจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน ตั้งแต่การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สมาชิกและคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ

กองทุนในระดับดี รวมถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน และร่วมปฏิบัติตามระเบียบที่ตั้งไว้ มีการสมัครเข้าเป็นสมาชิกมากกว่าครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านร่วมดำเนินกิจกรรมร่วมกัน (เช่น การระดมทุน ถิ่นทุน การฝากออมทรัพย์สัจจะรายเดือน) สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้ความร่วมมือในการประชุมสม่ำเสมอ คณะกรรมการได้จัดทำรายงานการประชุมขึ้นจัดทำบัญชีแจ้งให้สมาชิกทราบเป็นครั้งครา มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการกองทุนฯ และสมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการกองทุนหมู่บ้านของตนเอง

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของสมาชิกและชุมชน พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับปานกลาง จากการสนทนากลุ่มสรุปได้ว่า กรรมการมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง สมาชิกและคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลางและดีตามลำดับ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกและคณะกรรมการส่วนใหญ่ คือ เงินกองทุนไม่เพียงพอ ควรปรับเพิ่มให้เหมาะสมตามขนาดของหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยสูง ระยะเวลาในการกู้ยืมสั้นเกินไป ควรปรับลดอัตราดอกเบี้ยและขยายเวลาการกู้ยืมตามลักษณะโครงการ คณะกรรมการยังขาดเงินทุนในการบริหารจัดการ ค่าตอบแทนหรือเบี้ยเลี้ยงให้แก่คณะกรรมการให้เพียงพอเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ควรจัดเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาดูแลช่วยเหลือเป็นระยะ ๆ ควรมีระยะเวลาในการศึกษาข้อมูลก่อนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เช่น ส่งเสริมอาชีพและจัดหาตลาดผลผลิต

ณัฐสุดา ชุมคง (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกองทุนชุมชนเมือง: กรณีศึกษาบางพุดสามัคคี 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการดำเนินงานของกองทุนชุมชนบางพุดสามัคคี 3 มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ด้านประสิทธิผลของคณะกรรมการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับองค์กรชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิก การพัฒนาการบริหารจัดการและการบัญชี ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการระดมทุนการขึ้นของกู้เงินและการคืนเงินกู้ยืม คณะกรรมการและบุคคลที่เกี่ยวข้องตลอดจนผลที่ได้รับจากการดำเนินงานของคณะกรรมการ ความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ผลการประเมินด้านการยกระดับคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับดีเนื่องจากสมาชิกร้อยละ 87.7 เห็นว่าตนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้วร้อยละ 87 ที่เห็นว่าตนเองมีเงินออมเพิ่มขึ้นแต่ประสิทธิผลด้านการบริหารจัดการกองทุนฯของคณะกรรมการในการจัดเตรียมข้อมูลของสมาชิก การกำหนดเป้าหมายของคณะกรรมการ อยู่ในระดับต่ำและขั้นตอนการอนุมัติเงินกู้ในความคิดเห็นของคณะกรรมการความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำมาก ส่วนการประเมินผล ติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการอยู่ในระดับดี ผลการศึกษาด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนฯ พบว่า มีการบริหารจัดการที่

อยู่ในระดับปานกลาง ผลการดำเนินงานของกองทุนมีประสิทธิภาพ แต่การใช้สินทรัพย์ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ซึ่งกองทุนต้องพิจารณาในเรื่องของการหมุนของสินทรัพย์ให้เร็วขึ้น

นิวัติ หิรัญ (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นต่อความสำเร็จในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง ส่วนที่เหลืออีกสามด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่

1. มีความรู้ในวัตถุประสงค์ของการบริหารกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กอยู่ในระดับสูง
2. มีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็กอยู่ในระดับปานกลาง
3. ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับสูง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก ได้แก่ ปัจจัยด้านมีความรู้ในวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการได้รับการสนับสนุน มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยการศึกษาจากวารสาร (Documentary Study) และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยโดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวนสมาชิกของกองทุน 2,240 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) โดยเก็บข้อมูลจากบัญชีรายชื่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกคนที่ 7 ให้ได้จำนวนตัวอย่าง 340 คน ดังรายละเอียดของประชากร และกลุ่มตัวอย่างในตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากร

ลำดับ หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน ในตำบลหนองน้ำใส	สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
หมู่ที่ 1	บ้านหนองเป่า	386
หมู่ที่ 2	บ้านหนองตาเสือ	398
หมู่ที่ 3	บ้านเหล่า	281
หมู่ที่ 4	บ้านโคกมะเกลือ	156
หมู่ที่ 5	บ้านโคกกลาง	132
หมู่ที่ 6	บ้านหนองเครือบุญ	176
หมู่ที่ 7	บ้านธรรมสิริสุโขทัย	376
หมู่ที่ 8	บ้านหนองน้ำใสหมู่ 8	335
	รวม	2,240

นำมาคำนวณโดยใช้สูตรดังนี้

จากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

$$\text{แทนค่าสูตร } n = \frac{2,240}{1 + (2,240 \times 0.0025)}$$

$$n = \frac{2,240}{6.65}$$

$$n = 339.39$$

$$n = 340 \text{ ชุด}$$

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกองทุนในตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬี จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ลำดับ	ชื่อชุมชน	กลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านหนองเป่า	58
2	บ้านหนองตาเสือ	60
3	บ้านเหล่า	42
4	บ้านโคกมะเกลือ	24
5	บ้านโคกกลาง	21
6	บ้านหนองเครือบุญ	27
7	บ้านธรรมสินธุ์โสภา	57
8	บ้านหนองน้ำใสหมู่ 8	51
รวม		340

จากตาราง 2 เป็นการคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน จาก 8 หมู่บ้าน โดย
เทียบสัดส่วนจำนวนประชากรจากแต่ละชุมชน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพของการ
ดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อถามระดับความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ใช้บริการ
กองทุน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้
เฉลี่ยต่อเดือนของแต่ละกองทุน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 5 ด้าน

- 1 ความเป็นรูปธรรม
- 2 ความเชื่อถือไว้วางใจ
- 3 การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ
- 4 การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ
- 5 ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ

โดยมีระดับการเลือกตอบ และให้คะแนนตามความคิดเห็นในแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 มีระดับในการเลือกตอบ และให้คะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 มาตรา (1-5) โดยให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ประสิทธิภาพของการดำเนินงานสูงมาก
4	หมายถึง	ประสิทธิภาพของการดำเนินงานสูง
3	หมายถึง	ประสิทธิภาพของการดำเนินงานปานกลาง
2	หมายถึง	ประสิทธิภาพของการดำเนินงานต่ำ
1	หมายถึง	ประสิทธิภาพของการดำเนินงานต่ำมาก

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนและวิธีการสร้างดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเชิงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานจากหนังสือวารสารสิ่งพิมพ์และงานวิจัยต่างๆ จากกรอบแนวคิดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ซึ่งพบว่าประสิทธิภาพของการดำเนินงานให้เป็นเกณฑ์กำหนดประสิทธิภาพของการดำเนินงาน 5 หมวด คือ

- 1 ความเป็นรูปธรรม
- 2 ความเชื่อถือไว้วางใจ
- 3 การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ
- 4 การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ
- 5 ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งใช้เกณฑ์ในการกำหนดประสิทธิภาพของการดำเนินงานทั้ง 5 หมวด นั้นคือ 1) ความเป็นรูปธรรม 2) ความเชื่อถือไว้วางใจ 3) การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ 4) การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และ 5) ความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจ

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเนื้อหาและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 340 ชุด
2. การเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่กรอกเรียบร้อยแล้ว กระทำโดยการเก็บด้วยตนเอง จำนวน 340 ชุด
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้ค่าการวิเคราะห์ทางสถิติ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่ได้กลับคืนมา
2. สร้างคู่มือลงรหัส
3. นำแบบทดสอบมาลงรหัสตามคู่มือ
4. ลงรหัสข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ข้อมูลลักษณะประชากร ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ใช้สถิติร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.7 การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับคุณภาพการให้บริการ

เกณฑ์ในการตัดสินระดับคุณภาพการให้บริการของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 103)

ระดับค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน สูงมาก
ระดับค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน สูง
ระดับค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ปานกลาง
ระดับค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ต่ำ
ระดับค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ต่ำมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามการในด้านความเป็นรูปธรรม ความเชื่อถือไว้วางใจ การตอบสนองต่อผู้ให้บริการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้ให้บริการ และความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ให้บริการของประชาชนในเขตตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เสนอผลการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจในการแปลความหมาย ผู้วิจัยขอกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของระดับประสิทธิภาพ

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 340 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายละเอียดแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 340

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ		
ชาย	164	48.20
หญิง	176	51.80
2.อายุ		
21-30 ปี	45	13.20
31-40 ปี	121	35.60
41-50 ปี	98	28.80
51 ปีขึ้นไป	76	22.40
3.การศึกษา		
ประถมศึกษา	46	13.50
มัธยมศึกษา/ปวช.	126	37.10
ปวส./อนุปริญญา	108	31.80
ปริญญาตรี	48	14.10
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.50
4. สถานภาพสมรส		
โสด	51	15.00
สมรส	242	71.20
หม้าย	32	9.40
หย่าร้าง	15	4.40
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	59	17.40
5,001 – 10,000 บาท	106	31.20
10,001 – 20,000 บาท	100	29.40
20,001 บาทขึ้นไป	75	22.10

จากตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 51.80 เพศชายคิดเป็นร้อยละ 48.20 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.60 รองลงมาอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.80 และน้อยที่สุดคืออายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.20 ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 37.10 รองลงมาศึกษาระดับ ปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 31.80 น้อยที่สุด คือสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.50 สถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่สมรส คิดเป็นร้อยละ 71.20 รองลงมาคือโสด คิดเป็นร้อยละ 15.00 น้อยที่สุดคือหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 4.40 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมาคือ 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.40 น้อยที่สุดคือ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.40

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา องค์ประกอบได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้ให้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ให้บริการ ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ให้บริการ

2.1 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ สามารถหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมได้ดังแสดงตาราง 4 - 8 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความเป็นรูปธรรมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

ประสิทธิภาพด้านความเป็นรูปธรรม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1.1 มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย	4.18	0.51	สูง
1.2 สถานที่ทำการมีความเหมาะสมในการให้บริการ	4.03	0.50	สูง
1.3 จำนวนกรรมการมีเพียงพอต่อการให้บริการ	4.02	0.55	สูง
1.4 มีการจัดลำดับการให้บริการเป็นธรรมตามลำดับก่อน/หลัง	4.02	0.57	สูง
1.5 การให้บริการที่ประทับใจ	4.09	0.52	สูง
1.6 ยิ้มแย้มแจ่มใสขณะให้บริการ	4.09	0.54	สูง
รวม	4.07	0.42	สูง

จากตาราง 4 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความเป็นรูปธรรม ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.18 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 รองลงมา คือยิ้มแย้มแจ่มใสขณะให้บริการ อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดพบ 2 ประเด็น ได้แก่ จำนวนกรรมการมีเพียงพอต่อการให้บริการมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55 และการจัดลำดับการให้บริการเป็นธรรมตามลำดับก่อน/หลังมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.57

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

ประสิทธิภาพด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
2.1 ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่	4.04	0.61	สูง
2.2 แสดงความสนใจ เอาใจใส่ พร้อมทั้งแก้ปัญหาได้	3.99	0.61	สูง
2.3 ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม	4.04	0.59	สูง
รวม	4.02	0.54	สูง

จากตาราง 5 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.02 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.54 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 รองลงมาคือ การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรมมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การแสดงความสนใจ เอาใจใส่ พร้อมทั้งแก้ปัญหาได้มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.99 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

ประสิทธิภาพด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
3.1 มีระบบการให้บริการที่รวดเร็ว	4.09	0.52	สูง
3.2 ความพร้อมของกรรมการในการให้คำแนะนำ ปรีกษาแก่ ผู้มาใช้บริการ	4.05	0.51	สูง
3.3 ให้บริการด้วยความเต็มใจและพร้อมให้ความช่วยเหลือ ตลอดเวลา	4.01	0.58	สูง
รวม	4.05	0.58	สูง

จากตาราง 6 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีระบบการให้บริการที่รวดเร็วมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 รองลงมาคือ ความพร้อมของกรรมการในการให้คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้มาใช้บริการ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้บริการด้วยความเต็มใจและพร้อมให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

ประสิทธิภาพด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4.1 กรรมการมีความรู้ความสามารถให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหน้าที่ในการให้บริการ	4.07	0.65	สูง
4.2 พฤติกรรมของกรรมการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ	4.09	0.58	สูง
4.3 การให้บริการของกรรมการเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป	4.06	0.58	สูง
4.4 การให้บริการด้วยไมตรีจิตที่ดีและมีความสม่ำเสมอ	4.07	0.57	สูง
4.5 ชื่อเสียงของกรรมการทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้บริการ	4.08	0.59	สูง
รวม	4.07	0.51	สูง

จากตาราง 7 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พฤติกรรมของกรรมการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.09 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 รองลงมาคือ ชื่อเสียงของกรรมการทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้บริการ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.08 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การให้บริการของกรรมการเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.06 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

ประสิทธิภาพด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
5.1 การให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้มาใช้บริการทุก			
คน	4.06	0.58	สูง
5.2 การให้ความเป็นกันเองแก่ผู้มาใช้บริการ	4.01	0.65	สูง
5.3 มีการจัดสรรเวลาอย่างเพียงพอแก่ผู้มาใช้บริการทุกคน	3.97	0.56	สูง
5.4 มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ	3.98	0.56	สูง
5.5 เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาข้อข้องใจด้วยความเต็มใจ	4.03	0.53	สูง
รวม	4.01	1.083	สูง

จากตาราง 8 การศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้มาใช้บริการทุกคนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.06 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58 รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาข้อข้องใจด้วยความเต็มใจ โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดสรรเวลาอย่างเพียงพอแก่ผู้มาใช้บริการทุกคนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.97 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56

2.2 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมของประสิทธิภาพของการดำเนินงานทั้ง 5 ด้าน

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใสทั้ง 5 ด้าน

องค์ประกอบของประสิทธิภาพในการดำเนินงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ความเป็นรูปธรรม	4.07	0.42	สูง
2. ความเชื่อถือไว้วางใจ	4.02	0.54	สูง
3. การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ	4.05	0.48	สูง
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ	4.07	0.51	สูง
5. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ	4.01	0.47	สูง
รวม	4.05	0.34	สูง

จากตาราง 9 การศึกษาข้อมูลภาพรวมทั้ง 5 ด้าน พบว่าองค์ประกอบเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.05 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 ประเด็น ได้แก่ ความเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42 และการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.51 ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.01 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้ให้ความคิดเห็นผ่านข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นไว้ดังนี้

ตาราง 10 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

n = 340		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการประชุม ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน	19	5.59
2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายส่งคืนเงินกู้ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้การดำเนินงานของกองทุนขาดเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิกรายอื่น	40	11.76
3. เงินกองทุนหมู่บ้านมีเท่าเดิมแต่มีสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพน้อย	44	12.94
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกทราบ	27	7.94
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนต่อไป	16	4.71
6. ควรมีการฝึกอบรมอาชีพให้กับสมาชิกกองทุน ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน	20	5.88
7. ควรจัดหาตลาดรองรับสินค้าของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก	38	11.18
7. ไม่แสดงความคิดเห็น	136	40.00
รวม	340	100

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือเงินกองทุนหมู่บ้านมีเท่าเดิม แต่มีสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพน้อย จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายส่งคืนเงินกู้ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้การดำเนินงานของกองทุนขาดเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิกรายอื่น จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ควรจัดหาตลาดรองรับสินค้าของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.18 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกทราบ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.94 ควรมีการฝึกอบรมอาชีพให้กับสมาชิกกองทุน ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.88 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการประชุม ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.59 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนต่อไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.71 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ 2 ประการดังนี้

จุดประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสอำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จุดประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสอำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 340 คน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้อมูลจากแบบสอบถามสามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 340 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศเป็นหญิง มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 31 – 40 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา, ปวช. สถานภาพสมรส และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แสดงว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา และมีฐานะทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

1. ด้านความเป็นรูปธรรมประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง โดยมีวัตถุประสงค์ที่ทันสมัย มีค่าคะแนนมากที่สุด

2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง โดยมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ มีค่าคะแนนมากที่สุด

3. ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง โดยมีระบบการให้บริการที่รวดเร็ว มีค่าคะแนนมากที่สุด

4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง โดยมีพฤติกรรมของกรรมการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ มีค่าคะแนนมากที่สุด

5. ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูง โดยมีการให้เกียรติและเห็นความสำคัญของสมาชิกใช้บริการทุกคน มีค่าคะแนนมากที่สุด

6. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความเป็นรูปธรรมด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ อยู่ในระดับสูงทุกด้าน

1.3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาพบว่า เงินกองทุนหมู่บ้านมีเท่าเดิม แต่มีสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพน้อย รองลงมาคือสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายส่งคืนเงินกู้ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้การดำเนินงานของกองทุนขาดเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิก รายอื่นควรจัดหาตลาดรองรับสินค้าของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกทราบ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการประชุม ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการฝึกอบรมอาชีพให้กับสมาชิกกองทุน ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนต่อไป

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 ศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความเป็นรูปธรรมด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้ให้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ให้บริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ให้บริการ นั้น ในภาพรวมระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับสูงสาเหตุอาจมาจากสมาชิกในกองทุนมีส่วนร่วมในการเสนอชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ มาจากความคิดเห็นของสมาชิก จึงส่งผลให้สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด ซึ่งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านนั้น สมาชิกในกองทุนหมู่บ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด จึงไม่มีการร้องเรียนว่าไม่ได้รับความยุติธรรม คณะกรรมการทำงานอย่างราบรื่น รวดเร็วและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กมลลักษณ์ ดิษยนันท์ (2545, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน ตั้งแต่การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง สมาชิกและคณะกรรมการส่วนใหญ่มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนในระดับดี รวมถึงการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจในการกำหนดระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน และร่วมปฏิบัติตามระเบียบที่ตั้งไว้มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการกองทุนหมู่บ้านตนเอง พบว่า

1. ด้านความเป็นรูปธรรม ผลการศึกษาระดับความเป็นรูปธรรมที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะมีการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการกองทุนที่ดี โดยเริ่มจากการประชุมปรึกษาหารือเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของกรรมการแต่ละคน มีการกำหนดหลักการและระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน ทำให้คณะกรรมการชุมชนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) (2541, หน้า 23-32) กล่าวถึงประสิทธิภาพการทำงานโดยทั่วไปว่า หมายถึง การทำงานที่ประหยัดได้ผลงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ คำนึงการใช้ทรัพยากรในด้านการเงิน คน อุปกรณ์ และเวลา ดังนั้น ประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งที่สามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ และ

สามารถวัดได้โดยในทางปฏิบัติจะวัดประสิทธิภาพจากปัจจัยนำเข้ากระบวนการ หรือผลผลิตที่ออกมาโดยวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างประกอบกัน

2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ผลการศึกษาระดับความเชื่อถือไว้วางใจที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง เป็นเพราะมีการเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงานต่าง ๆ ของคณะกรรมการกองทุนให้สมาชิกตรวจสอบได้ตลอดเวลา มีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน กำหนดแผนผังขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจน มีการจัดการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงเปิดโอกาสให้สมาชิกเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหาและหาแนวทางแก้ไขร่วมกันในที่ประชุม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2545, หน้า 114) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพว่าหมายถึง การวัดผลการทำงานขององค์กรนั้นว่า ทำงานได้ปริมาณมากน้อยแค่ไหน คุณภาพงานดีมากน้อยแค่ไหน ใช้เงิน ใช้เวลา ใช้แรงงานไปมากน้อยแค่ไหน เป็นผลดีต่อผู้รับบริการมากน้อยแค่ไหน โดยรวมความมีประสิทธิภาพจึงหมายถึง การทำงานให้ได้ปริมาณและคุณภาพมาก องค์กรมีความสมัครสมาน สามัคคี มีสันติภาพและความสุขร่วมกัน เป็นผลดีต่อส่วนรวมและผู้รับบริการ แต่ใช้เวลา แรงงาน และงบประมาณน้อย

3. ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาระดับการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะมีการกำหนดให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานและให้คำแนะนำแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการควบคุม ตรวจสอบการนำเงินทุนกู้ยืมของสมาชิกไปใช้เพื่อประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ที่กู้ยืม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกันตยา เพิ่มผล (2541, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึง การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานว่าเป็นการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ความสามารถและทักษะในการทำงานของตนเองหรือผู้อื่นให้ดีขึ้น เจริญขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร อันจะทำให้ตนเอง ผู้อื่น และองค์กรเกิดความสุขในที่สุด ซึ่งการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรหรือการพัฒนาสังคม นอกจากนั้นการพัฒนาตนเองกับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานยังมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดอีกด้วย กล่าวคือ ประการแรกก่อนที่จะเข้าสู่การทำงานในองค์กรหนึ่ง ๆ นั้น บุคคลนั้นต้องมีความรู้ความสามารถ มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการ นั้นต้องการ ซึ่งบุคคลจะมีคุณสมบัติตามที่ต้องการกำหนดนั้นจะต้องมีการพัฒนาตนเอง หรือได้รับการพัฒนาจากสถาบันต่าง ๆ จนมีความสามารถเพียงพอที่จะเข้าสู่งาน และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประการที่สองเมื่อบุคคลเข้าสู่งานแล้ว ก็เป็นหน้าที่ขององค์กรที่จะต้องพัฒนา

บุคคลให้มีประสิทธิภาพ (ความสามารถ)ในการทำงานให้ดีที่สุดเพื่อประสิทธิผลขององค์กร จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานจะก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรในที่สุดนั่นเอง

4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาระดับการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานโดยเฉลี่ย 10 ปี ดังนั้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจึงสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจกับการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นงานด้านเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน การบริหารจัดการและการวางแผนปฏิบัติงานในกองทุนหมู่บ้านซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2538, หน้า 2) ได้กล่าวถึง ประสิทธิภาพไว้ว่า มีความหมายรวมถึงผลิตภาพและประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การทำงานที่ได้มาตรฐานรวดเร็ว ถูกต้อง และใช้เทคนิคที่สะดวกขึ้นกว่าเดิม และประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทนเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและให้บริการเป็นที่พอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ

5. ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาระดับความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันกับสมาชิก มีความสนิทชิดเชื้อและเป็นกันเองกับสมาชิก ทำให้เข้าใจความต้องการของสมาชิกเป็นอย่างดี ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมใจ ลักษณะ (2549, หน้า 279) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประสิทธิภาพ” มีความหมายว่า กิจกรรม การงานอย่างราบรื่น ครบถ้วน ประหยัดเวลา ใช้กำลัง และทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เกิดการการสูญเสียน้อยที่สุด บุคคลที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นบุคคลที่พึงปรารถนาในสังคมที่เขาเป็นสมาชิกในองค์กรที่เขาปฏิบัติหน้าที่การงาน

2.2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การวิจัยครั้งนี้ พบข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายส่งคืนเงินกู้ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้การดำเนินงานของกองทุนขาดเงินทุนหมุนเวียนแก่สมาชิกรายอื่น
 2. เงินกองทุนหมู่บ้านมีเท่าเดิม แต่มีสมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้น ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพน้อย
 3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านยังขาดการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านให้สมาชิกทราบ
 4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้านที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนต่อไป
 5. ควรมีการฝึกอบรมอาชีพให้กับสมาชิกกองทุน ให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน
 6. ควรจัดหาตลาดรองรับสินค้าของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก
- จากข้อเสนอแนะและข้อคิดเพิ่มเติม สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรช่วยเหลือ หรือหาแนวทางการเสริมสร้างรายได้เพิ่มเติมให้แก่สมาชิกที่ยังไม่ส่งชำระคืนเงินกู้ เพื่อให้สมาชิกมีโอกาสส่งชำระคืนเงินกู้ให้ครบถ้วน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรมีโครงการฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตลอดจนการทัศนศึกษาดูงานกองทุนหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
3. คณะกรรมการควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้หลากหลายช่องทาง เช่น วารสาร ทางวิทยุ หรือทางหอกระจายข่าวประจำตำบล เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้สามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาฬ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ ดังนี้

1. ด้านความเป็นรูปธรรม ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และควรมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีคุณภาพ

2. ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ควรจัดให้มีการตรวจสอบจากสมาชิกในกองทุนเป็นระยะ และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ซักถามเพื่อไขความกังวลในตัวคณะกรรมการ และจัดหาองค์กรอิสระหรือบุคคลที่มีความเป็นกลาง เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน ซึ่งจะช่วยให้ลดข้อข้องใจของสมาชิกต่อคณะกรรมการ และเกิดความน่าเชื่อถือ

3. ด้านการตอบสนองต่อผู้ให้บริการ ควรกำหนดความรับผิดชอบต่อคณะกรรมการเป็นที่ปรึกษาให้กับสมาชิก และกำกับดูแลติดตามผลการประกอบอาชีพอย่างใกล้ชิด หากสมาชิกมีปัญหาให้ปรึกษากรรมการที่รับผิดชอบโดยตรงและควรมีการจัดทำทะเบียนอาชีพของสมาชิกที่ประกอบอาชีพประสบผลสำเร็จ มีการยกย่องชมเชย ให้รางวัลหรือใบประกาศเกียรติคุณ และมีการประชาสัมพันธ์โดยการจัดทำเอกสารเผยแพร่ การถอดองค์ความรู้ไว้ให้แก่คนรุ่นหลังได้ศึกษาพร้อมนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมต่อไป

4. ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ให้บริการ ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สมาชิกรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ให้มากที่สุดควรมีการจัดทำระเบียบกองทุน เพื่อกำหนดกฎระเบียบ มาตรการต่าง ๆ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้าน และปฏิบัติตามสมาชิกกองทุนหมู่บ้านด้วยความเท่าเทียม ยุติธรรม โปร่งใสทุกคน

5. ด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ให้บริการ ควรมีการจัดฝึกอบรมโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมาเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้ในด้านการประกอบอาชีพก่อนที่สมาชิกจะเสนอโครงการขอกู้เงินจากกองทุน เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพ และควรจัดตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ของสมาชิก ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีศักยภาพในการชำระหนี้และลดความเสี่ยงที่สมาชิกจะผิดนัดชำระ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปนั้น ผู้วิจัยที่สนใจศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ควรจะทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านทั้งที่เป็นปัจจัยเชิงบวกและปัจจัยเชิงลบ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการดำเนินงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

2. ควรมีการวิจัยต่อเนื่องโดยการวิจัยจำแนกแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรม ความเชื่อถือไว้วางใจ การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ ความเข้าใจ และเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3. ควรมีการศึกษาการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- กมลลักษณ์ ดิษยพันธ์. (2545). **ศักยภาพและปัญหาในการจัดการวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเกษตรศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2547). **รูปแบบการบริหารจัดการทุนแบบมีอาชีพ กรณีศึกษากองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน.
- กันตยา เพิ่มผล. (2541). **การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน**. กรุงเทพฯ :
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- กาญจนา แก้วเทพ และกนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2530). **การพึ่งตนเอง ศักยภาพในการพัฒนาชนบท**.
กรุงเทพฯ : สมาคมทอริกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2540). **ภาพรวมของการพัฒนาการขององค์กรชุมชน ในองค์การชุมชนกลไก
เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคม**. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ขวัญใจ มีทิพย์. (2543). **ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน: ศึกษาเฉพาะกรณี
กองพันปฏิบัติการพิเศษ 1 (คอมแมนโด) กองทัพอากาศ**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เคลลี่ โรเบิร์ต. (ม.ป.ป.). **องค์การและการจัดการ 3**. กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล.
- เกรียงรงค์ พงษ์รัตน์. (2541). **ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณีของ
อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา.
- นายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์. (2527). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูชีพ พิพัฒน์ศิริ. (2544). **เศรษฐศาสตร์การวิเคราะห์โครงการ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณัฐสุตา ชุมคง. (2547). การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกองทุนชุมชนเมือง
กรณีศึกษาบางพุดสามัคคี 3 อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.

วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คำริ เฉลิมวงศ์. (2547). คู่มือเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมายระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง. กรุงเทพฯ : ปรุ่งเรือง.

ทงศักดิ์ คู่ไม้ไข่น้ำ. (2541ก). หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

_____. (2546ข). การศึกษากับการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.

ทองหล่อ เดชไทย. (2544). ภาวะผู้นำ เพื่อการบริหารคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.

ทิพาดี เมฆสวรรค์. (2538). การส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

ทศดาว บุญปาล. (2530). ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษา
ของหัวหน้าครัวเรือนในเขตพื้นที่ตำบลสวก อำเภอเมือง จังหวัดน่าน.

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธงชัย สภานาชาติ. (2542). การบริหารองค์กรพัฒนาเอกชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษาและอาชีพ
มูลนิธิศึกษา เอเชีย.

ธงชัย สันติวงษ์. (2541). หลักการจัดการ = Principle of management (พิมพ์ครั้งที่ 8).
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2539). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธีแนวทางวิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิวัติ หิรัญ. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านโรงเหล็ก
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เบญจมาภรณ์ อิศรเดช. (ม.ป.ป.). องค์การและการจัดการ 3. กรุงเทพฯ : แมคกรอ-ฮิล.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท.
กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2529). หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพฯ : การพิมพ์พระนคร.
- พจนา สุจ้านง. (2538). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ศึกษาเฉพาะกรณี
กรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการสตรีในอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัฒน์ บุญยรัตนพันธ์. (2517). การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- พุทธิชาติ เอกฉันท. (2538). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสภาตำบล
ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดหนองบัวลำภู. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เพ็ญโสภา ปุณโณทก. (2551). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลป่าแะ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย.
วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์
การพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2525). การพัฒนาชนบท : เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาชุมชน.
กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ. (2534). สังคมวิทยาชนบท : พื้นฐานการพัฒนา. ขอนแก่น :
โครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยา ด้านธำรงกุล. (2546). การบริหาร. กรุงเทพฯ : เอิร์ดเวย์ เอ็ดดูเคชั่น.
- ศุภโชค ชุนอื้อ. (2545). กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : รัฐสภาสาร.
- สมเกียรติ ศรีขาว. (2540). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ.
ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม,
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมใจ ลักษณะ. (2549). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

- สมพงษ์ เกษมสิน. (2521). การบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2526). การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544). รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. (2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2545). คู่มือการจัดทำบัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : สหมิตร พรินติ้ง.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2541). การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2538. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการเกษตร.
- สุชาติ ทองมา. (2548). การเปรียบเทียบกระบวนการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 ที่มีพื้นฐานความรู้ทางการบริหารการศึกษาและประสบการณ์ฝึกอบรมแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุเมธ ทราญแก้ว. (2536). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสน่ห์ จามริก. (2527). นโยบายกลวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อนุภรณ์ สุวรรณสทิศกร. (2529). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลต่อโครงการสร้างงานในชนบท (กสช.) ปี 2528 อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรรถวุฒิ ตัญญาวิทย์. (2544). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกองการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุทัย หิรัญโต. (2525ก). หลักการบริหารบุคคล. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์ไตร์.
_____. (2525ข). การบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ :วิทยาลัยการปกครอง.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
ที่ใช้ในการค้นคว้าอิสระ

ภาคผนวก ข
ประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ประเมินค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือ IOC ของผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบสอบถามเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้ศึกษา นายไพฑูรย์ พูนพิพัฒน์ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประเมินเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในด้านความเป็นรูปธรรม ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ และด้านความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.ร.ศ.ดร.อดิศร ภู่อาระ

ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.ดร.กมลวรรณ วรรณนัง

ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

3. นางจริยา นุชพงษ์

ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการพิเศษ

อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. นายประจัญ จันทรเนตร์

ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนระดับชำนาญการ

อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

5.นายทรงศักดิ์ฤกษ์เกษม

ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร

องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทร (นักบริหารงาน อบต. 8)

เป็นการนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกันคำนวณหาความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณจากความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับคำถามที่สร้างขึ้น ดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้อง เรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item – Objective Congruence Index : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องประเมินด้วยคะแนน 3 ระดับ คือ

+ 1 = สอดคล้องหรือแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นหรือข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ที่ระบุไว้จริง

0 = ไม่แน่ใจว่านวัตกรรมนั้นหรือข้อสอบข้อนั้นวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

+ 1 = ไม่สอดคล้อง หรือแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นหรือข้อสอบข้อนั้นไม่ได้วัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้

ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

สูตรในการคำนวณ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงยังใช้ไม่ได้

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแบบสอบถามในการหาประสิทธิภาพ (รวม 5 คน)

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส

อำเภอภาษี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผู้ศึกษา นายไพบุลย์ พูนพิพัฒน์ นักศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 1 มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1		
	ความเป็นรูปธรรม	5			1	
1.	มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยต่อการให้บริการ	5			1	
2.	สถานที่ทำการมีความเหมาะสมในการให้บริการ	5			1	
3.	จำนวนกรรมการมีเพียงพอต่อการให้บริการ	5			1	
4.	มีการจัดลำดับการให้บริการเป็นธรรมเนียมตามลำดับก่อน/หลัง	5			1	
5.	การให้บริการที่ประทับใจ	4	1		0.8	
6.	เข้มแข็งในสภาวะให้บริการ	4	1		0.8	
	ความเชื่อถือไว้วางใจ					
1.	ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่	5			1	
2.	แสดงความสนใจ เอาใจใส่ พร้อมทั้งแก้ปัญหาได้	4	1		0.8	
3.	ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม	5			1	
	การตอบสนองต่อผู้ให้บริการ					
1.	มีระบบการให้บริการที่รวดเร็ว	5			1	
2.	ความพร้อมของกรรมการในการให้คำแนะนำ ปรัชญาแก่ผู้มาใช้บริการ	4	1		0.8	
3.	ให้บริการด้วยความเต็มใจและพร้อมให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา	5			1	

ข้อ	รายการขอความคิดเห็น	ความคิดเห็น			IOC	แปลผล
		เหมาะสม +1	ไม่แน่ใจ 0	ไม่เหมาะสม -1		
	การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ					
1.	กรรมการมีความรู้ความสามารถให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหน้าที่ในการให้บริการ	5			1	
2.	พฤติกรรมของกรรมการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ	3	2		0.6	
3.	การให้บริการของกรรมการเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป	5			1	
4.	การให้บริการด้วยโมติริจิตที่ดีและมีความสม่ำเสมอ	5			1	
5.	ชื่อเสียงของกรรมการทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้บริการ	5			1	
	ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ					
1.	การให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้มาใช้บริการทุกคน	5			1	
2.	การให้ความเป็นกันเองแก่ผู้มาใช้บริการ	5			1	
3.	มีการจัดสรรเวลาอย่างเพียงพอแก่ผู้มาใช้บริการทุกคน	5			1	
4.	มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ	5			1	
5.	เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาข้อข้องใจด้วยความเต็มใจ	5			1	

ตรวจสอบแล้วรับรองสามารถนำไปใช้ได้จริง

(ดร.ภาคิน โชติเวชศิลป์)

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม

อาจารย์ที่ปรึกษา

แบบสอบถาม ☐ V1

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
ตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของ
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา แบบสอบถามชุดนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการดำเนินงานกองทุน
หมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมจะวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา
สาระสำคัญ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

สำหรับเจ้าหน้าที่

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

☐ V2

2. อายุ

☐ 21 – 30 ปี

☐ 31 – 40 ปี

☐ V3

☐ 41 – 50 ปี

☐ 51 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา, ปวช. ☐ V4

☐ ปวส., อนุปริญญา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพการสมรส

- ☐ โสด
 ☐ สมรส
 ☐ V5
☐ หม้าย
 ☐ หย่าร้าง
☐ อื่นๆ (ระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท
 ☐ 5,000 – 10,000 บาท
 ☐ V6
☐ 10,001 – 20,000 บาท
 ☐ 20,000 ขึ้นไป

**ตอนที่2 ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้าน ตำบลหนองน้ำใสอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**

กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงหรือความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสูงมาก
 4 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสูง
 3 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานปานกลาง
 2 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานต่ำ
 1 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานต่ำมาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ	ระดับของความคิดเห็น					สำหรับ เจ้าหน้าที่
	5	4	3	2	1	
1. ความเป็นรูปธรรม						
1.1 มีวัตถุประสงค์ที่ทันสมัย						☐ V7
1.2 สถานที่ทำการมีความเหมาะสมในการให้บริการ						☐ V8
1.3 จำนวนกรรมการมีเพียงพอต่อการให้บริการ						☐ V9
1.4 มีการจัดลำดับการให้บริการเป็นธรรมตามลำดับก่อน/หลัง						☐ V10
1.5 การให้บริการที่ประทับใจ						☐ V11
1.6 ยิ้มแย้มแจ่มใสขณะให้บริการ						☐ V12
2. ความเชื่อถือไว้วางใจ						
2.1 ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่						☐ V13
2.2 แสดงความสนใจ เอาใจใส่ พร้อมทั้งแก้ปัญหาได้						☐ V14
2.3 ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม						☐ V15

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ	ระดับของความคิดเห็น					สำหรับ เจ้าหน้าที่
	5	4	3	2	1	
3. การตอบสนองต่อผู้ใช้บริการ						
3.1 มีระบบการให้บริการที่รวดเร็ว						☐ V16
3.2 ความพร้อมของกรรมการในการให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่ผู้มาใช้ บริการ						☐ V17
3.3 ให้บริการด้วยความเต็มใจและพร้อมให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา						☐ V18
4. การให้ความมั่นใจแก่ผู้ใช้บริการ						
4.1 กรรมการมีความรู้ความสามารถให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหน้าที่ใน การให้บริการ						☐ V19
4.2 พฤติกรรมของกรรมการสร้างความเชื่อมั่นในการให้บริการ						☐ V20
4.3 การให้บริการของกรรมการเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป						☐ V21
4.4 การให้บริการด้วยไมตรีจิตที่ดีและมีความสม่ำเสมอ						☐ V22
4.5 ชื่อเสียงของกรรมการทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการให้บริการ						☐ V23
5. ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ใช้บริการ						
5.1 การให้เกียรติและเห็นความสำคัญของผู้มาใช้บริการทุกคน						☐ V24
5.2 การให้ความเป็นกันเองแก่ผู้มาใช้บริการ						☐ V25
5.3 มีการจัดสรรเวลาอย่างเพียงพอแก่ผู้มาใช้บริการทุกคน						☐ V26
5.4 มีความกระตือรือร้นในการให้บริการ						☐ V37
5.5 เปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาข้อสงสัยด้วยความเต็มใจ						☐ V38

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือน้ำใจที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อและนามสกุล	นายไพบุลย์ พูนพิพัฒน์
วัน เดือน ปีเกิด	15 กุมภาพันธ์ 2505
สถานที่เกิด	อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	20/5 หมู่ 2 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำใส
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำใส อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2519	ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดวิมลสุนทร ตำบลคอนหม้านาง อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนภาชีสุนทรวิทยานุกูล อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2527	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีเขตเกษตร- พระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2553	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
พ.ศ. 2556	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา